

TALOUSARVIO 2021

Taloussuunnitelma
2021-2024

2022

**Hyvä kasvaa
Heinolassa**

Yhteisöllisesti
Tuloksellisesti
Innovatiivisesti
Rohkeasti
Välittäen

Valtuusto 23.11.2020

PiENi KAUPUNKi, iSO ELÄMÄ

Heinola

SISÄLTÖ

1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	3
2. YLEISPERUSTELUT	4
Talousarvion rakenne ja sitovuus	4
Heinolan kaupungin strategia ja sen päivitys	6
Yleiset taloudelliset lähtökohdat	11
Heinolan kaupungin vuoden 2021 talousarvion laadinnan perusteet	15
Väestö ja työllisyys	19
3. KÄYTTÖTALOUSOSA	21
Yhteiset palvelut/kaupunginhallituksen alainen toimiala	23
Sosiaali- ja terveyslautakunnan toimiala	26
Elinvoimalautakunnan toimiala	32
Hyvinvointilautakunnan toimiala	35
Teknisen lautakunnan toimiala	41
Lupa- ja valvontalautakunnan toimiala	45
4. INVESTOINTIOSA	48
5. TULOSLASKELMAOSA	53
6. RAHOITUSOSA	58
7. KAUPUNKIKONSERNI, KONSERNIYHTEISÖILLE ASETETTAVAT TAVOITTEET	60
8. VESILAITOKSEN TULOSLASKELMA	61

1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Kansantarut tai sadut ovat usein monimerkityksellisiä ja ne pitävät sisällään usein opetuksen, sekä usein kuvauksen ihmisen tai kansakunnan ominaisuuksista tai historiasta. Viime aikoina mieleeni on usein tullut Aisopoksen satu: Poika, joka huusi sutta. Tarinassa paimenpoika juoksuuttaa kyläläisiä huutamalla toistuvasti suden uhkaavan lammaskat-rasta, vaikka näin ei todellisuudessa olekaan. Kun susi lopulta ilmestyy, kukaan ei enää reagoi saman pojan avunhuutoihin, sillä häntä ei enää oteta vakavasti.

Koko virkaurani ajan, olen melkein jokaisessa esi-tyksessä puhunut julkisen rakenteen uudistumisen tarpeista pakosta, jonka huoltosuhteen muuttumi-nen aiheuttaa, aikaisemmin liikuntajohtajana, sosi-aali- ja terveystoimenjohtajana, maakuntajohtajana ja nyt kaupunginjohtajana. Näkökulmat vaihtelivat positiosta riippuen, iso kuva ei. Nyt huomaan tätä talousarviota ja sen suunnittelukautta katsoessani ajattelevani, että tässä sitä nyt ollaan, sieltä se susi alkaa pikkuhiljaa hiipimään.

Vahva talous toimii kivijalkana

Kaupungin toiminnan perusta on vahva talous, jolla voidaan tuottaa palveluita kuntalaisille. Jos talous on huonolla tolalla, silloin palveluita jou-dutaan karsimaan sieltäkin, joissa niitä pidetään välttämättömänä. Hyvinä aikoina tapana on tuottaa lisäksi palveluita, jotka eivät ole välttämättömiä, mutta joita pidetään laadullisesti hyvinä, lakisäätei-siä toimintaa tukevinä ja elinvoimaa vahvistavina. Näin on toimittu historiallisesti vahvan talouden Heinolassakin. Tähän kulminoituu myös Heinolan lähivuosien kohtalo.

Heinolan valtuuston 2018 hyväksymä talouden tasapainottamisohjelma tähtäsi mielestäni jalosti siihen, että tulevaisuuden haasteisiin vastataan ennakoivasti ja varmistetaan, että kohtalo pysyy omissa käsissä. Ajatus oli, että muutokset voidaan maltillisesti toteuttaa kahden valtuustokauden aika-na, joka aikatauluna silloin näytti riittävältä. Viime vuosina toimialojen menokehittymisen kasvua on voitu selvästi hillitä, sosiaali- ja terveystoimea lukuunottamatta, minkä johdosta kaupungin koko-naistaloudellinen tilanne heikkenee vuosi vuodelta, peittäen alleen paljon hyvää uudistumista ja kehit-tämistä.

Suuria rakenteellisia ratkaisuja ei kuitenkaan ole saatu aikaiseksi, päätöksenteossa taloudellisuus ja kustannushyöty on toistuvasti hävinnyt laatuajatte-lulle.

Sitten tuli korona.

Talous haastaa uuden valtuuston

Covid-19 muutti arjessamme monia asioita, mutta erityisesti se muutti koko julkisen talouden tilan-nekuvan ja näkymän. Se taloudellinen ahdinko, jonka piti alkaa 2020-luvun puolen välin tienoilla, alkoi nyt. Suomalainen kuntakenttä kelluu pinnalla maan hallituksen velalla otetun väliaikaisten tukien voimin.

Talouden ja toiminnan uudelleentarkastelun vaade korostuu. On selvää, ettei tuohon haasteeseen pystytä tarttumaan tämän valtuustokauden viimei-sen puolen vuoden aikana. Tämä haaste siirretään ensi keväällä valittavan valtuuston harteille, joka aloittaa työnsä näkymillä, jotka lienevät haasteel-lisimmat 181-vuotiaan Heinolan kaupungin histo-riassa: talouden tasapainottamisohjelman vajaa-vaisen toteuttamisen johdosta kaupungin talouden perusura on reilu kaksi miljoonaa tappiollinen per vuosi, jonka valtion ensi vuoden koronatuet peittä-vät.

Kaupungin velkaa on vuodesta 2012 lähtien vuo-delle nostettu yli 80 miljoonaa euroa ja valtuus-tokauden 2017 alkaessa vuoteen 2022 yhteensä n. 72 milj. euroa (119 %). Asukaskohtainen velka nousee arvioiden mukaan 7 300 euroon v. 2022-2023.

Lisäksi on tiedossa, että kaupungin poistojen toteuttaminen kansallisten suositusten mukaan heikentänee vuosittaista tulosta parilla miljoonalla per vuosi. Lisäksi perinteisen heinolalaisen poisto-käytännön toinen taloutta heikentävä osa konkre-tisoituu suunnittelukaudella, sillä periaatteessa jo elinkaarensa päässä olevien kiinteistöjen alaskir-jausten vaikutus talouteen on vuositasolla merkittä-vä suhteessa mahdollisiin myyntituloihin.

Talousarvio vuodelle 2021 positiivinen, suunnitelmavuodet haastavat

Tuleva talousarvio 2021 on tehty tarvevakioidulla nollakasvulla, eli jos tarve ei muutu, talousarvion kasvu on nolla eli tarpeen vähentyessä määräraha vähenee ja toisinpäin. Kansallisen tason palkka-ratkaisujen vaikutus ensi vuodelle on noin +1,8 %, mikä tarkoittaa, että muusta toiminnasta pyritään

sopeuttamaan ao. summa. Vuoden 2021 talousarvio on n. 0,02 milj. euroa positiivinen lähinnä valtion tukien ansiosta, mutta suunnitelmavuodet kääntyvät negatiiviseksi.

On siis jo nyt näköpiirissä, ettei tarvevakioitu nollakasvu- linja riitä koko suunnittelukaudella. Samoin on todettava, että sosiaali- ja terveystoimen noin 2,5 miljoonan euron vuosittainen kasvuvauhti on liian suuri kaupungin maksukyvyllä, vaikka toimintaa sopeutettaisiin muualta, missä kysyntä vähennee.

Suunnittelukaudella on näin ollen vääjäämättä edessä aika, jolloin pitää pystyä arvioimaan palveluiden kokonaistaloudellisuutta tiedon, ei mielikuvi- en pohjalta, sekä karsia ei-lakisääteisiä palveluita ja löytää kustannustehokkaampia tapoja toteuttaa lakisääteiset palvelut.

Suunnittelukaudella eivät paimenpojan huudot auta. Sudet ovat jo pihapiirissä.

Seuraavan valtuustokauden aikana meidän tulee yhdessä tehdä päätöksiä ja tekoja. Luottamushenkilöiden, johtavien viranhaltijoiden ja kaikkien kaupungin työntekijöiden jokaisella organisaatiosalla tulee kyetä yhdessä kuntalaisten ja yrityksiemme kanssa ratkaisuihin, ettei meitä hukka peri. Ja mieluusti jo valtuustokauden alkupuoliskon aikana: mitä nopeammin ongelmaan tartutaan, sitä paremmin pystymme haasteisiin vastaamaan.

Heinolassa 20. lokakuuta 2020.
Jari Parkkonen
kaupunginjohtaja

2. YLEISPERUSTELUT

Talousarvion rakenne ja sitovuus

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan talousarviossa tulee olla käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Talousarvio on laadittu kuntalaissa esitetyllä rakenteella.

Yleisperusteluissa esitetään mm. katsaus yleiseen taloudelliseen tilanteeseen sekä kunnallistalouden kehitykseen, kaupungin strategia ja strategiset tavoitteet sekä toimialojen toiminnalliset tavoitteet.

Käyttötalousosa sisältää toimialoittaiset talousarviot. Toimialojen suunnitelmat sisältävät myös toiminnan kuvauksen, toimintaympäristön muutokset ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut.

Tuloslaskelmaosassa esitetään kaupungin talouden keskeiset erät, jotka ovat varsinaisen toiminnan menot ja tulot, verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot sekä suunnitelman mukaiset poistot.

Investointiosassa esitetään kunnan investointimenot ja -tulot, jotka talousarviovuoden osalta eritellään hankekohtaisesti.

Rahoitusosassa esitetään tulo-rahoituksen riittävyyden lisäksi meno- ja tuloarviona pitkäaikaiseen rahoitukseen liittyvät menot ja tulot kuten antolainat, ottolainat ja niiden lyhennykset. Rahoitusosa sisältää rahoituslaskelman.

Käyttötalousosassa sitovuustasoksi on kaikkien toimialojen osalta määritetty nettositovuus eli menojen ja tulojen erotus (=nettomeno).

Investointien sitovuustaso on esitetty investointiosassa. Investointien osalta on käytössä myös nettositovuus eli menojen ja tulojen erotus.

Sitovuustasot valtuustoon nähden on esitetty alla olevassa taulukossa.

KÄYTTÖTALOUSOSA	SITOVA TASO
Yhteiset palvelut	netto
Sosiaali- ja terveystalouselämykset	netto
Elinvoima	netto
Hyvinvointi	netto
Tekniikka	netto
Lupa- ja valvonta	netto
TULOSLASKELMAOSA	SITOVA TASO
Korot ja muu rahoitus	netto
Verotulot	brutto
Valtionosuudet	brutto
RAHOITUSOSA	SITOVA TASO
Antolainat	brutto
Lainanotto ja lyhennykset	brutto
INVESTOINTIOSA	SITOVA TASO
Yhteiset palvelut	netto
Hallinto- ja tukipalvelut (sote)	netto
Terveystalouselämykset	netto
Hoito- ja vanhustalouselämykset	netto
Sosiaalipalvelut	netto
Yritykset ja työ	netto
Kulttuuri	netto
Maankäyttö	netto
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	netto
Opetus- ja koulutustalouselämykset	netto
Varhaiskasvatus	netto
Virikkeellinen elämä	netto
Kuntatekniikka	netto
Kuntatekniikka, hankekohtaiset yli 1,5 milj.euron investoinnit	netto
Tilakeskus	netto
Tilakeskus, hankekohtaiset yli 1,5 milj.euron investoinnit	netto
Ruoka- ja siivoustalouselämykset	netto
Ympäristönsuojelu	netto
Rakennusvalvonta	netto

Heinolan valtuusto on hyväksynyt strategian 1.10.2018. Strategiaan määriteltynä visiona on Hyvä kasva Heinolassa. Arvoiksi on määritelty: innovatiivisuus, tuloksellisuus, yhteisöllisyys, rohkeus ja välittäminen. Pää tavoitteiksi on puolestaan määritelty hyvinvoinnin kasvu, uudistuva työ, toimija keskiössä sekä talouden tasapaino. Pää tavoitteista on johdettu hyvinvointi-, elinvoima- demokratia- ja resurssiohjelma, jotka valtuusto on puolestaan hyväksynyt 19.8.2019. Ohjelmien avulla strategiaa viedään käytäntöön ja tuodaan strategia arkeen.

Talousarvion laadintaohjeen mukaisesti strategiaa ja tavoiteasetantaa on yksinkertaistettu, tiivistetty ja selkeytetty. Uusi selkeytetty strategia sisältää päätavoitteet sekä näille asetetut mittarit ja tavoitetasot sekä vuodelle 2030 että vuodelle 2021. Näin selkiytetyllä strategia-asiakirjalla pyritään parantamaan strategian päämäärien toteutumista ja helpottamaan myös niiden arviointia.

Myös tavoitteiden asettamista on muutettu tarkoituksenmukaisemmalle tasolle siten, että valtuusto hyväksyy talousarvion toimialatasolla ja lautakunnat käyttösuunnitelmat oman toimialansa osalta palvelualueatasolla.

Uusi selkeytetty strategia on esitetty alla.

Strategiset päämäärät, tavoitteet 2021/2030 (ja mittarit)

	Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> • 2021: Indeksiluku paranee 2030: Hyvinvointi lisääntyy (hyvinvointi-indeksi) • 2021: Positiivinen kehitys 2030: Kasvu tapahtuu kestävästi (kestävän kasvun mittari)
	Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> • 2021: Indeksiluku paranee 2030: Keskustan elinvoima kasvaa (elinvoimaindeksi) • 2021: Positiivinen 2030: Nettomuutto kasvaa (nettomuuton määrä)
	Toimija keskiössä <ul style="list-style-type: none"> • 2021: Kokonaistulos positiivinen 2030: Heinolan arvostus kasvaa (kyselyt) • 2021: Arvosana parempi kuin 3/5 2030: Päätöksenteko perustuu tietoon (valtuustokysely) • 2021: Tulos vähint. valtakunnallista keskiarvoa (vrt. Keva) 2030: Henkilöstö on motivoitunut (henkilöstökysely)
	Talouden tasapaino <ul style="list-style-type: none"> • 2021: Velkamäärä enint. 7 000 €/asukas 2030: Velkamäärä vähentyy (velat ja vastuut/käyttötulot) • 2021: Pienenee, käyttöaste kasvaa 2030: Tilatehokkuus paranee (m²/asiakas, käyttöaste) • 2021: Kasvu pienempi kuin indeksi 2030: Nettomenojen kasvu on hallinnassa (tarvevakioidujen menojen kasvu suhteessa julkisten menojen indeksiin)

Toiminnalliset tavoitteet vuoden 2021 talousarviossa

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Toiminnallisten tavoitteiden tarkoituksena on ohjata toimintaprosessia ja taloudellisten tavoitteiden puolestaan ohjata kunnan tulo- ja pääomarahoitusta sekä resurssien jakoa. Toiminnalliset tavoitteet esitetään ja niihin osoitetaan tarvittavat resurssit talousarvion ja -suunnitelman käyttötalous- ja investointiosissa.

Kuntakonsernin tytäryhteisöjen tulee toimia kunnan valtuuston strategian mukaisesti ja konserniohjetta noudattaen. Kuntakonsernin tytäryhteisöille asetetaan talousarviossa tavoitteet kuten kunnan omille toimintoille. Tytäryhteisön tulee omassa tavoiteasetannassaan kuvata, miten yhtiö tukee toiminnallaan kunnan strategian toteutumista. Konserniyhtiöille asetetut tavoitteet esitetään luvussa 7.

Strategiatavoitteet toimialoittain

Toimialojen strategiasta johdetut valtuuston sitovuustason tavoitteet on laadittu uuden selkeytetyn ja tiivistetyn strategian pohjalta. Valtuuston nähdn sitovat tavoitteet on esitetty vuodelle 2021 toimialoittain alla olevissa taulukoissa. Ne on esitetty myös kunkin toimialan kohdalla osana käyttötalousosaa.

Käyttösuunnitelmissa tavoitteet asetetaan palvelualueittain.

Yhteiset palvelut	
Strateginen päämäärä	Toimialan tavoite 2021
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi lisääntyy Kasvu tapahtuu kestävästi	<ul style="list-style-type: none"> Tiedolla johtamisen toimintamallin kehittäminen seurannan tueksi Systemaattisen seurannan ja raportoinnin kehittäminen Kiinteistötalouden seurannan kehittäminen
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> Keskustan elinvoima kasvaa Nettomuutto kasvaa	<ul style="list-style-type: none"> Digitalisaation kehittämiseen panostetaan keskitetysti
Toimija keskiössä <ul style="list-style-type: none"> Heinolan arvostus kasvaa Päätöksenteko perustuu tietoon Henkilöstö on motivoitunutta	<ul style="list-style-type: none"> Viestinnän vaikuttavuutta seurataan Osallistuvan budjetoinnin käyttö osana talouden suunnittelua selvitetään Asiakaslähtöinen palveluote (asiakaskysely) Vaikutusten ennakoarvioinnin käyttöä lisätään koordinoitusti Työhyvinvointikyselyn käyttöönotto
Talouden tasapaino <ul style="list-style-type: none"> Velkamäärä vähentyy Tilatehokkuus paranee Nettomenojen kasvu on hallinnassa	<ul style="list-style-type: none"> Suunnittelun, seurannan ja raportoinnin kehittäminen mm. uusien välineiden avulla Toimintatapojen uudistaminen henkilöresurssin tiivistämiseksi Tilojen käyttöä järkevöitetään Toimintatapojen uudistaminen henkilöresurssin tiivistämiseksi

Sosiaali- ja terveyspalvelut	
Strateginen päämäärä	Toimialan tavoite 2021
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi lisääntyy Kasvu tapahtuu kestävästi	<ul style="list-style-type: none"> Turvallinen arki kotona. Digitaalisen toimintaympäristön kehittäminen ja digitaalisten palvelujen käytön lisääminen
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> Keskustan elinvoima kasvaa Nettomuutto kasvaa	<ul style="list-style-type: none"> Digitaalisen toimintaympäristön kehittyminen ja digitaalisten palvelujen käyttö vahvistuu, yhteisöohjautuvan toimintatavan ja -kulttuurin kehittäminen
Toimija keskiössä <ul style="list-style-type: none"> Heinolan arvostus kasvaa Päätöksenteko perustuu tietoon Henkilöstö on motivoitunutta	<ul style="list-style-type: none"> Hyvä palvelukokemus, maakunnan edelläkävijä palvelutuotannossa EVA:n käytön lisääminen entisestään, järjestelmien käytön tehostaminen Yhteisöohjautuvan toimintatavan ja -kulttuurin vahvistaminen.
Talouden tasapaino <ul style="list-style-type: none"> Velkamäärä vähentyy Tilatehokkuus paranee Nettomenojen kasvu on hallinnassa	<ul style="list-style-type: none"> Tarvevakioidujen palvelujen indeksi Kuntaliiton vertailussa säilyy alle 100.

Elinvoimapaalvelut

Strateginen päämäärä	Toimialan tavoite 2021
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi lisääntyy Kasvu tapahtuu kestävästi	<ul style="list-style-type: none"> Aktivointiaste nousee Bio- ja kiertotaloustoimialat ja kestävä matkailu kehittyvät
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> Keskustan elinvoima kasvaa Nettomuutto kasvaa	<ul style="list-style-type: none"> Monipaikkainen asuminen ja työ lisääntyvät, asumisen tarjonta lisääntyy, tapahtumatarjonta laajenee Onnistunut asumisen markkinointi, asukastyytyväisyys, asumisen tarjonta
Toimija keskiössä <ul style="list-style-type: none"> Heinolan arvostus kasvaa Päätöksenteko perustuu tietoon Henkilöstö on motivoitunutta	<ul style="list-style-type: none"> Selkeä identiteetti, erottuvuus kohderyhmissä Tietopohjan laajentaminen toimintaympäristöanalyysijä, vaikutusarvioiteja ja vaihtoehtoisia päätösvaihtoehtoja varten Rohkeat kokeilut uudenlaisten tavoitteiden saavuttamiseksi Kaupungin elinvoiman parantamiseksi yritysvaikutusten arviointi otetaan jatkuvaan käyttöön kaupungin päätöksenteossa.
Talouden tasapaino <ul style="list-style-type: none"> Velkamäärä vähentyy Tilatehokkuus paranee Nettomenojen kasvu on hallinnassa	<ul style="list-style-type: none"> Käyttötulojen kasvun mahdollistaminen pitkällä tähtäyksellä

Hyvinvointipalvelut

Strateginen päämäärä/v.2031 tavoite	Toimialan tavoite 2021
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi lisääntyy Kasvu tapahtuu kestävästi	<ul style="list-style-type: none"> Kaupunkilaisten virikkeellinen elämä vahvistuu Ennaltaehkäisevä, varhainen tuki vahvistuu
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> Keskustan elinvoima kasvaa Nettomuutto kasvaa	<ul style="list-style-type: none"> Vanhan linja-autoaseman alueelle syntyy vaiheittain 2021-2023 uusi perhepuisto Vetovoimaiset palvelut, joissa lisääntyy tietotekniikan hyödyntäminen
Toimija keskiössä <ul style="list-style-type: none"> Heinolan arvostus kasvaa Päätöksenteko perustuu tietoon Henkilöstö on motivoitunutta	<ul style="list-style-type: none"> Ei toimialatason tavoitteita
Talouden tasapaino <ul style="list-style-type: none"> Velkamäärä vähentyy Tilatehokkuus paranee Nettomenojen kasvu on hallinnassa	<ul style="list-style-type: none"> Monitoimitalojen käyttöaste on hyvä. Varhaiskasvatuksen ja opetuksen palvelut järjestetään lapsi- ja oppilasmäärän mukaisesti.

Teknisetpalvelut

Strateginen päämäärä/v.2031 tavoite	Toimialan tavoite 2021
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi lisääntyy Kasvu tapahtuu kestävästi 	<ul style="list-style-type: none"> Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita sekä esteettömyyttä edistetään
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> Keskustan elinvoima kasvaa Nettomuutto kasvaa 	<ul style="list-style-type: none"> Heinolan houkuttelevuutta ja elinvoimaa lisäävät kaupunkiympäristö- ja liikenneverkkoinvestoinnit Toimivaa arkea tukevat yhdyskuntatekniset palvelut
Toimija keskiössä <ul style="list-style-type: none"> Heinolan arvostus kasvaa Päätöksenteko perustuu tietoon Henkilöstö on motivoitunutta 	<ul style="list-style-type: none"> Rakennus- ja yhdyskuntainfrastruktuurin tietojärjestelmien kehittäminen
Talouden tasapaino <ul style="list-style-type: none"> Velkamäärä vähentyy Tilatehokkuus paranee Nettomenojen kasvu on hallinnassa 	<ul style="list-style-type: none"> Tiivistetään kaupungin toimipisteiden verkostoa ja tilankäytön tehokkuutta. Optimoidaan sisäistä palvelutuotantoa toimipisteverkko huomioiden

Lupa- ja valvontapalvelut

Strateginen päämäärä/v.2031 tavoite	Toimialan tavoite 2021
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi lisääntyy Kasvu tapahtuu kestävästi 	<ul style="list-style-type: none"> Asiantuntemus, tuki muille toimialoille. Tasapuolinen ja oikeudenmukainen valvonta.
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> Keskustan elinvoima kasvaa Nettomuutto kasvaa 	<ul style="list-style-type: none"> Palvelukokemus, sujuva lupakäsittely.
Toimija keskiössä <ul style="list-style-type: none"> Heinolan arvostus kasvaa Päätöksenteko perustuu tietoon Henkilöstö on motivoitunutta 	<ul style="list-style-type: none"> Tietopohjan vahvistaminen (rakennus- ja huoneistorekisteri, luontotiedot, ympäristövaikutukset) Työhyvinvointikyselyn tulos, tavoite kaupungin yhteinen
Talouden tasapaino <ul style="list-style-type: none"> Velkamäärä vähentyy Tilatehokkuus paranee Nettomenojen kasvu on hallinnassa 	<ul style="list-style-type: none"> Ei toimialakohtaisia tavoitteita.

Yleiset taloudelliset lähtökohdat

Yleinen taloudellinen kehitys

Bruttokansantuotteen arvioidaan supistuvan 4,5 % v. 2020. Viennin lisäksi supistuvat yksityinen kulutus sekä yksityiset investoinnit. Julkisten menojen lisääntyminen tukee talouskasvua tänä vuonna. BKT:n arvioidaan kasvavan 2,6 % v. 2021 ja 1,7 % v. 2022.

Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaan talouden toipuminen tämän vuoden loppupuolelta alkaen on hidasta taloudenpitäjien alhaisen luottamuksen sekä epävarmuuden kasvun seurauksena. Talous toipuu alkuvuoden pysähdyksestä asteittain. Nopeimmin palautuu yksityinen kulutus, mutta yksityisten palveluiden kulutuksen kasvu jää edelleen vaisuksi. Investointien toipumista heikentää myös asuinrakentamisen väheneminen. Vienti ja teollisuustuotanto kärsivät globaalin pandemian jatkumisesta ja kääntyvät kasvuun vasta ensi vuoden puolella.

Työllisyys supistuu arvioiden mukaan 2 % v. 2020 ja alkaa palautua ensi vuoden loppupuolella. Työttömyysaste nousee 8,2 prosenttiin v. 2021. Työllisyysaste palautuu vähitellen, mutta jää arvioiden mukaan 71,9 prosenttiin v. 2024.

Covid-19-epidemiasta seurannut talouden taantuma ja epidemian haittojen vähentämiseksi tehdyt toimet kasvattavat julkisen talouden alijäämää tänä vuonna huomattavan paljon. Julkinen talous jää taantumien jälkeen heikompaan tilaan kuin ennen epidemian alkua. Lähivuosina näkyvissä oleva talouskasvu ei riitä vahvistamaan julkisen talouden rahoitusasemaa ennalleen, ja julkinen talous pysyy selvästi alijäämäisenä. Valtion ja paikallishallinnon mittavat alijäämät kasvattavat velkasuhdetta myös tulevina vuosina.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan julkisen talouden alijäämä kasvaa tänä vuonna 18 mrd. euroon ja julkisyhteisöjen velka n. 70 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Lähivuosina julkisen talouden tulojen ja menojen välinen epätasapaino pienenee, kun talous elpyy ja monet hallituksen päättämät covid-19-epidemiaan liittyvät väliaikaiset tukitoimet päättyvät. Julkinen talous pysyy kuitenkin tuntuvasti alijäämäisenä ja velkasuhde jatkaa edelleen kasvuaan.

Julkisen talouden kestävyyttä heikentävät rakenteelliset tekijät eivät ole kadonneet vaan vaikuttavat jatkuvasti suhdanteista riippumatta. Väestön ikääntyminen on jo kasvattanut eläkemenoja sekä hoito- ja hoivamenoja, ja samankaltainen kehitys jatkuu kuluvalle vuosikymmenellä ja sen jälkeen. Julkisessa taloudessa on kestävyysvaje, jota ei ole vielä ratkaistu.

Lähde: VM taloudellinen katsaus syksy/2020 ja kuntatalousohjelma vuodelle 2021.

Kuntatalous

Kuntatalouden näkymät ovat syksyllä 2020 poikkeuksellisen haastavat. Tilinpäätöstietojen mukaan kuntatalous jatkoi heikkenemistään vuonna 2019. Lisäksi yleinen taloudellinen kehitys kääntyi hienoiseen laskuun jo vuoden 2019 loppupuoliskolla ja vuoden 2020 alussa Suomeen levinnyt koronaviruspandemia ja sitä seuranneet hallituksen asettamat rajoitustoimet vaikuttivat voimakkaasti koko julkiseen talouteen ja kuntatalouteen sen osana. Hallitus on tukenut kuntia useilla toimilla vuoden 2020 aikana akuutista kriisistä selviämiseen.

Tukitoimet ovat kohentaneet kuntatalouden tilaa merkittävästi vuonna 2020. Kuntatalouden haasteena on kuitenkin sopeutuminen kohti koronakriisin jälkeistä aikaa ja kohti normaalia rahoitusuraa.

Kuntatalouden suurin ongelma koronakriisin tuomien lisähaasteiden lisäksi on jo pitkään jatkunut tulo- ja menokehityksen rakenteellinen epäsuhta. Ikäihmisten määrän kasvu on jo monen vuoden ajan lisännyt palvelutarvetta ja sote-menoja, ja tämä kehitys tulee jatkumaan alkavalla vuosikymmenellä. Samanaikaisesti työikäisen väestön määrän pieneneminen heikentää veropohjaa. Demografinen muutos lisäksi eriyttää erikokoisten ja olosuhteiltaan erilaisten kuntien talouskehitystä.

Kuntatalousohjelman mukainen kehitysarvio esitetty alla olevassa taulukossa. Koronaepidemian vaikutukset näkyvät, mutta sen ohella menojen kasvattavat myös väestön ikääntymisestä johtuva sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kasvu sekä hallitusohjelman mukaiset tehtävämuutokset ja kuntataloutta elvyttävät toimet. Uusista tehtävistä ja tehtävien laajenuksista aiheutuvat kustannukset kompensoidaan kunnille valtionosuuksien kautta.

Toimintamenojen kasvuksi arvioidaan 4,9 % vuonna 2020 ja jatkovuosina 2021-2023 keskimäärin 2,2 prosenttia. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksi on vuosina 2021-2024 keskimäärin 2,1 prosenttia.

Valtion tukitoimet kunnille ja kuntayhtymille helpottavat kuntatalouden tilannetta kuluvana vuonna, mutta talouden hidas toipuminen yhdessä väestön ikääntymisen ja rakennuskannan iästä ja muutto- liikkeestä aiheutuvien investointipaineiden kanssa pitävät kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapainon mittavana koko ennusteperiodin.

Toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee painelaskelman mukaan ja jää kehityskauden lopussa n. 2,3 mrd euroa negatiiviseksi. Siksi myös kuntatalouden lainakanta jatkaa kasvuaan ja uhkaa kasvaa n. 33 mrd euroon vuonna 2024. Koronakriisin jälkeen tarve kestävyttä parantavien rakenteellisiin uudistuksiin korostuu entisestään. Rakenteellisten uudistusten lisäksi kuntatalouden vakauden turvaaminen edellyttää myös kuntien omia tuottavuus- ja sopeutustoimia.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tuloksen muodostuminen						
1. Tuloksen muodostuminen	-29,8	-30,5	-32,0	-32,9	-34,0	-35,1
2. Verotulot	23,0	23,6	24,6	24,7	25,4	26,1
3. Valtion osuudet, käyttötalous	8,7	10,7	10,1	10,3	10,9	11,3
4. Rahoitustuotot ja kulut, netto	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2
5. Vuosikate	2,2	4,1	3,0	2,4	2,6	2,6
6. Poistot	-2,9	-3,0	-3,1	-3,2	-3,3	-3,4
7. Satunnaiset erät, netto	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
8. Tilikauden tulos	-0,3	1,2	-0,1	-0,7	-0,6	-0,7
Rahoitus						
9. Vuosikate	2,2	4,1	3,0	2,4	2,6	2,6
10. Satunnaiset erät	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
11. Tulorahoituksen korjauserät	-0,9	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
12. Tulorahoitus, netto	1,7	3,6	2,4	1,9	2,1	2,1
13. Käyttöomaisuusinvestoinnit	-5,4	-5,8	-5,9	-5,7	-5,6	-5,6
14. Rahoitusosuudet ja myyntitulot	1,4	1,3	1,4	1,3	1,3	1,3
15. Investoinnit, netto	-4,0	-4,4	-4,5	-4,4	-4,3	-4,4
16. Rahoitusjäämä (tulorah.-invest.)	-2,3	-0,8	-2,0	-2,5	-2,2	-2,3
17. Lainakanta	21,9	23,0	25,3	28,1	30,6	33,1
18. Kassavarat	6,3	6,8	7,3	7,8	8,3	8,7
19. Nettovelka (lainat-kassavarat)	15,6	16,2	18,1	20,3	22,3	24,4

Lähde: Valtiovarainministeriö, Kuntatalousohjelma syksy 2020

Covid-19 -vaikutukset kuntien talouskehitykseen

Kuntaliiton arvio

Koronapandemian vuoksi kaikki ennusteet sisältävät nyt hyvin suuria riskejä niin parempaan suuntaan kuin alaspäin. VM:n julkisen talouden ennuste pohjautuu oletukselle, että koronapandemia kehittyi Suomessa hallitusti ja talous lähtee maltilliseen kasvuun sen jälkeen.

Pandemian kiihtyminen ja uusien rajoitustoimien laaja käyttöönotto on ennusteen merkittävin alasuuntainen riski. Myös yritystoiminnan toimintaedellytysten heikentyminen julkisen tuen väistyessä ja työttömyyden lisääntyminen ovat tässä vaiheessa jopa todennäköisiä riskejä alaspäin. Toteutuessaan nämä vaikuttaisivat kuntatalouden kehitysarvioon huomattavasti. Kunnittaiset erot niin talouskehityksessä kuin kuntatalouden tilanteessa tulevat olemaan lähivuosina suuria.

Kuntatalouden syksyn kehitysarvio on poikkeuksellisen myönteinen ja tilikauden tulosenuste on yllättävän suuri. Jos ennusteen suuruusluokka toteutuu, on hyvin tärkeää, että kunnat kasvattavat puskureitaan heikompien vuosien ja mahdollisten alijäämien kattamistarpeen varalle.

Kuntatalousohjelman näkymä kuluvalle vuodelle eroaa tällä hetkellä huomattavasti siitä, miltä yksittäisten kuntien ja kaupunkien talousarvioennusteet näyttävät. Lisätuesta huolimatta ne näyttävät nimitäin yhä synkkiä alijäämälukemia moniin kuntiin. Näkymät ovat erityisen harmaita suurissa kaupungeissa. Toki on myös kuntia, joissa tilikauden tulos on saatu plussalle ja rahoitusjäämä kuriin.

Lähde: Kuntaliitto pääekonomistin palsta.

Verotulojen ja valtionosuuksien kehitys

Kunnallisveron kehitykseen vaikuttavat tekijät Verotuloihin ja niiden kehitysarvioihin vaikuttavat monet tekijät vuonna 2021 koronan vaikutusten lisäksi. Progressiivisen tuloveroasteikon euromääräisiä rajoja korotetaan ja sen arvioidaan pienentävän kunnallisveron tuottoa 60 milj. eurolla vuonna 2021. Työtulovähennystä korotetaan ja sen arvioidaan pienentävän kunnallisveron tuottoa 72 milj. eurolla vuonna 2021. Perusvähennyksen korotuksen arvioidaan pienentävän kunnallisveron tuottoa 40 milj. eurolla vuonna 2021.

Asuntolainan korkovähennysoikeutta supistetaan hallitusohjelman mukaisesti. Vähennysoikeutta supistetaan vuosina 2021–2023 viisi prosenttiyksikköä vuodessa siten, että vuonna 2023 asuntolainankorkojen vähennyskelpoisuus poistuu kokonaan. Muutoksen arvioidaan lisäävän kunnallisveron tuottoa 5 milj. eurolla vuonna 2021. Liikenteen työsuhde-etujen muutosten arvioidaan pienentävän kunnallisveron tuottoa 7 milj. eurolla vuonna 2021.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen lisätaamattomien osakeyhtiöiden henkilöstöantienvero-tusta koskevaksi sääntelyksi. Huojennuksen arvioidaan pienentävän kunnallisveron tuottoa 2 milj. eurolla vuonna 2021. Vuonna 2020 toteutetun verotuksen maksujärjestelyjen ehtojen huojennuksen seurauksena kunnallisverotulojen kertymää siirtyy vuodelta 2020 arviolta 98 milj. euroa vuosille 2021 ja 2022.

Yhteisöveron kehitykseen vaikuttavat tekijät

Osana koronaviruspandemiaan liittyvää kuntien tukemisen toimenpiteiden kokonaisuutta kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta korotettiin 10 prosenttiyksiköllä verovuodelle 2020. Yhteisöverokertymän jaksotuksesta johtuen muutoksen arvioidaan kasvattavan kuntien yhteisöveron tilityksiä vuonna 2021 edelleen noin 60 milj. eurolla.

Kuntien yhteisöveron jako-osuuteen tehdään 10 prosenttiyksikön määräaikainen korotus edelleen vuodelle 2021. Tämän arvioidaan lisäävän kuntien yhteisöveron kertymää vuonna 2021 noin 510 milj. eurolla ja vuonna 2022 noin 40 milj. eurolla.

Osana hallituksen työllisyystoimia varhaiskasvatusmaksuja alennetaan nettomääräisesti vuositasolla 70 milj. eurolla. Maksujen alennus tulee voimaan elokuussa 2021, joten ensi vuodelle arvioitu maksutulojen vähennys on noin 30 milj. euroa. Kunnille tämä kompensoidaan korottamalla yhteisöveron jako-osuutta pysyvästi 2 prosenttiyksiköllä. Tämän arvioidaan lisäävän kuntien yhteisöveron kertymää vuonna 2021 noin 102 milj. eurolla.

Lähde: Valtiovarainministeriö, Kuntatalousohjelma syksy 2020

Seuraavalla sivulla on kooste Kuntaliiton verotulokehitysarviosta vuoteen 2024.

Kuntien verotulot							
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Verolaji							
Kunnallisvero	18,76	19,24	19,79	20,12	20,65	21,33	22,00
Yhteisövero	1,86	1,91	1,94	2,30	2,04	1,95	2,02
Kiinteistövero	1,81	1,87	1,91	1,96	1,98	2,00	2,02
Verotulot yhteensä	22,43	23,01	23,64	24,38	24,67	25,28	26,04
Muutos-%							
Kunnallisvero	-0,8	2,6	2,9	1,7	2,6	3,3	3,1
Yhteisövero	-0,6	2,8	1,6	18,6	-11,3	-4,4	3,6
Kiinteistövero	2,2	3,1	2,1	2,6	1,0	1,0	1,0
Verotulot yhteensä	-0,5	2,6	2,7	3,1	1,2	2,5	3,0
Tuloveroprosentti, keskim.	19,84	19,88	19,97	19,97	19,97	19,97	19,97
Yhteisöveroprosentti	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Osuus yhteisöverosta, %	31,35	31,30	42,13	44,29	34,22	34,10	32,57

Valtionosuudet

Valtiovarainministeriö päivitti vuosien 2020-2024 valtionosuuslaskelmat syksyn 2020 kuntatalousohjelman julkaisun yhteydessä.

Valtionosuuden muutokseen vuodesta 2020 vuoteen 2021 vaikuttavat mm.

- Kustannustason muutoksesta johtuva indeksikorotus. Vuoden 2021 kustannustason muutos (+2,3 %) lisää valtionosuutta 166 milj. euroa.
- Automaattinen määräytymistekijöiden muutos lisää valtionosuutta 29 milj. euroa.
- Lakiin perustuva valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus (perustuen vuoden 2018 toteutuneisiin kustannuksiin) vähentää valtionosuutta -13,7 milj. euroa vuonna 2021.
- Tehtävien ja veloitteiden muutokset lisäävät valtionosuutta 67 milj. euroa.

Ennakkolaskelman mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti nousee 0,12 prosenttiyksikköä ja on 25,63 % vuonna 2021 (25,51 % vuonna 2020 elokuusta 2020 alkaen). Valtionosuusprosentin nousu johtuu kunnille lailla säädettyjen tehtävien ja veloitteiden lisääntymisestä vuonna 2021.

Tehtävien lisäyksestä aiheutuva kustannusten kasvu rahoitetaan hallitusohjelman mukaisesti täysimääräisesti (100 % valtionosuus), mikä osittain toteutetaan valtionosuusprosenttia korottamalla.

Lähde: <https://www.kuntaliitto.fi/talous/valtionosuudet/valtionosuuslaskelmat/valtionosuudet-2021>

Kuntien peruspalvelujen valtionosuus on ennakkolaskelmien mukaan n. 7,7 mrd euroa vuonna 2021. Lisäystä vuoden 2020 varsinaiseen talousarvioon on n. 600 milj. euroa. Vuonna 2020 lisätalousarvioissa peruspalvelujen valtionosuuteen osoitettiin 806 milj. euron kertaluontoinen lisäys koronakriisintakia ja lisäksi hallitus päätti budjettiriihessä, että syksyn lisätalousarviossa valtionosuuteen kohdistetaan 400 milj. euron kertalisäys.

Vuoden 2021 peruspalvelujen valtionosuuksien laskennalliset kustannukset ovat yhteensä 27,7 mrd euroa. Tästä ikärakenteen osuus on 19,3 mrd euroa ja sairastavuuden 6,6 mrd. euroa. Kuntien omarahoitusosuus on 20,6 mrd euroa eli 3 746,81 euroa/asukas. Omarahoitusosuuden vähentämisen jälkeen kuntien valtionosuus on 7,1 mrd. euroa. Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus on 795 milj. euroa.

Peruspalvelujen valtionosuuksien muodostuminen v. 2021, ennakkotieto (VM: kuntatalousohjelma)

Laskennalliset kustannukset	1 000 euroa	Muutos vuoteen 2020, 1 000 euroa, ml vuoden 2020 lisätalousarviot	Muutos vuoteen 2020, 1 000 euroa, varsinainen talousarvio
- ikärakenne	19 266 272	543 567	556 226
- sairastavuus	6 616 251	151 234	165 628
- työttömyys	515 589	11 930	11 939
- kaksikielisyys	103 351	2 467	2 466
- vieraskielisyys	798 007	62 105	62 106
- asukastiheys	202 557	4 369	4 366
- saaristoisuus	14 721	193	193
- saaristo-osakunta	9 725	63	-89
- koulutustausta	174 679	4 070	-6 394
Laskennalliset kustannukset yhteensä	27 701 152	779 997	796 441
Kuntien rahoitusosuus	20 590 250	531 299	535 505
Valtionosuus	7 110 903	248 699	260 937
Lisäosat	349 368	6 924	14 204
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	795 489	16 153	32 210
Valtionosuuden harkinnanvarainen korotus	30 000	-30 000	20 000
Kotikuntaa vailla olevien 6-15-vuotiaiden kotikuntakorvaukset (valtio korvaa)	5 977	5 977	136
Yksityisten opetuksen järjestäjien ja yliopistojen arvonlisävero	7 141	7 141	804
Syrjäisyyskertoimen korjaus			-4 100
Valtionosuuteen tehtävät lisäykset ja vähennykset	-602 278	-835 872	298 254
Kuntien peruspalvelujen valtionosuus, yht.	7 696 600	-580 978	622 445

Lähde: Valtion talousarvioesitys 2021 ja Kuntatalousohjelma

Heinolan kaupungin vuoden 2021 talousarvion laadinnan perusteet

Päätökset ja asiakirjat talousarvion laadinnan pohjana

Talousarvion laadinnan pohjana on Heinolan valtuuston hyväksymä (selkeytetty) strategia, talousarvion laadintaohjeet sekä osittain myös talouden tasapaino-ohjelman linjaukset. Talousarvion tavoitteena on mahdollistaa strategisten linjausten toteutuminen pitkällä aikavälillä talouden tasapaino säilyttäen.

Talousarvion laadintaohjeet on hyväksytty kaupunginhallituksessa 15.6.2020. Näiden ohjeiden pohjalta on valmisteltu myös talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys vuosille 2021-2024.

Talousarvion laadinnan pohjana on huomioitu Suomen Kuntaliiton ja Valtionvarainministeriön kansantalouden ja kuntatalouden kehitysennusteet, verotuloennusteet ja valtionosuuslaskelmat sekä osin myös valtion talousarviopäätökset ja niiden vaikutukset kuntatalouteen.

Valtuusto on pitänyt syksyllä kaksi talouteen liittyvää seminaaria: 4.9.2020 sekä 25.9.2020. Seminaareissa on käsitelty laajasti kaupungin taloustilannetta mm. FCG:n painelaskelmien ja MDI:n väestöennusteiden sekä Kuntaliiton asiantuntijan alustamana. Lisäksi seminaareissa on käyty läpi sote-uudistuksen vaikutusta, talouden nykytila-analyysiä, strategian päivitystä sekä talousarvioesityksiä toimialoittain.

Käyttötalous

Kaupungin toimintamenot vuonna 2021 ovat yhteensä n. 152,9 milj. euroa ja nousevat kuluvasta vuodesta n. 2,4 %. Kunta-alan palkkaratkaisu nostaa henkilöstömenoja arviolta n. 1,8 %.

Toimintamenoissa sosiaali- ja terveysten kasvu on kokonaisuutena 2,6 %:a eli 2,2 milj. euroa, josta ostot hyvinvointikuntayhtymältä ovat 25,2 milj. euroa.

Toimintatulojen arvioidaan vähenevän n. 0,1 milj. euroa (-0,2 %). Toimintakate heikkenee kustannusten nousun ja toimintatuottojen vähentymisen seurauksena yhteensä n. 3,8 milj. eur (3,4 %).

Verotulot

Verotulot koostuvat kunnallisverosta, yhteisöverosta ja kiinteistöverosta. Verotulojen arvioinnissa on käytetty Kuntaliiton kuntakohtaista veroennustekehikkoa (10/2020) sekä arvioitu myös kaupungin työttömyysasteen, väestökehityksen ja toimintaympäristön vaikutukset. Verotulojen arvioidaan kasvavan 2,0 % vuoden 2020 tilinpäätösennusteeseen verrattuna.

Verorahoitus	Ta								
	2019	alkup. 2020	muutettu ta	2020 tpe	2021 ta	%	2022	2023	2024
Valtionosuudet yhteensä	43 449	46 960	51 084	51 200	49 500	-3,3	49 000	49 000	49 000
Verotulot yhteensä	68 404	71 557	67 167	71 500	72 900	2,0	71 900	72 900	72 900
Kunnallisvero	58 899	61 779	57 689	62 000	62 700	1,1	62 000	63 000	63 000
Yhteisövero	3 277	3 490	3 190	3 500	4 100	17,1	3 700	3 700	3 700
Kiinteistövero	6 228	6 288	6 288	6 000	6 100	1,7	6 200	6 200	6 200
Yhteensä	111 853	118 517	118 251	122 700	122 400	-0,01	120 900	121 900	121 900

Kunnallisvero

Kunnallisveroprosentti on valtuuston päätöksen mukainen eli 20,5 %. Kunnallisveroa arvioidaan kertyvän yhteensä n. 62,7 milj. euroa, mikä on n. 1,1 % vuoden 2020 tilinpäätösennustetta suurempi. Kunnallisverokasvun arvioidaan olevan siis varsin heikko, vain n. 0,7 milj. euroa.

Yhteisövero

Valtion tukipakettiin sisältyvä kuntien yhteisöveron jako-osuuden määräaikainen 10 %-yksikön korottaminen näkyy yhteisöverotulojen kasvuna.

Kiinteistövero

Kiinteistöveron tuottoarvio vuodelle 2021 on n. 6,1 milj. euroa eli kiinteistöverotuoton arvioidaan pysyvän vuoden 2020 tasolla. Kiinteistöveroprosentteihin ei tehty valtuuston päätöksellä muutoksia.

Valtionosuudet vuonna 2021

Valtionosuuksien arvioidaan vähentyvän vuonna 2021 n. 1,7 miljoonalla eurolla.

Investoinnit

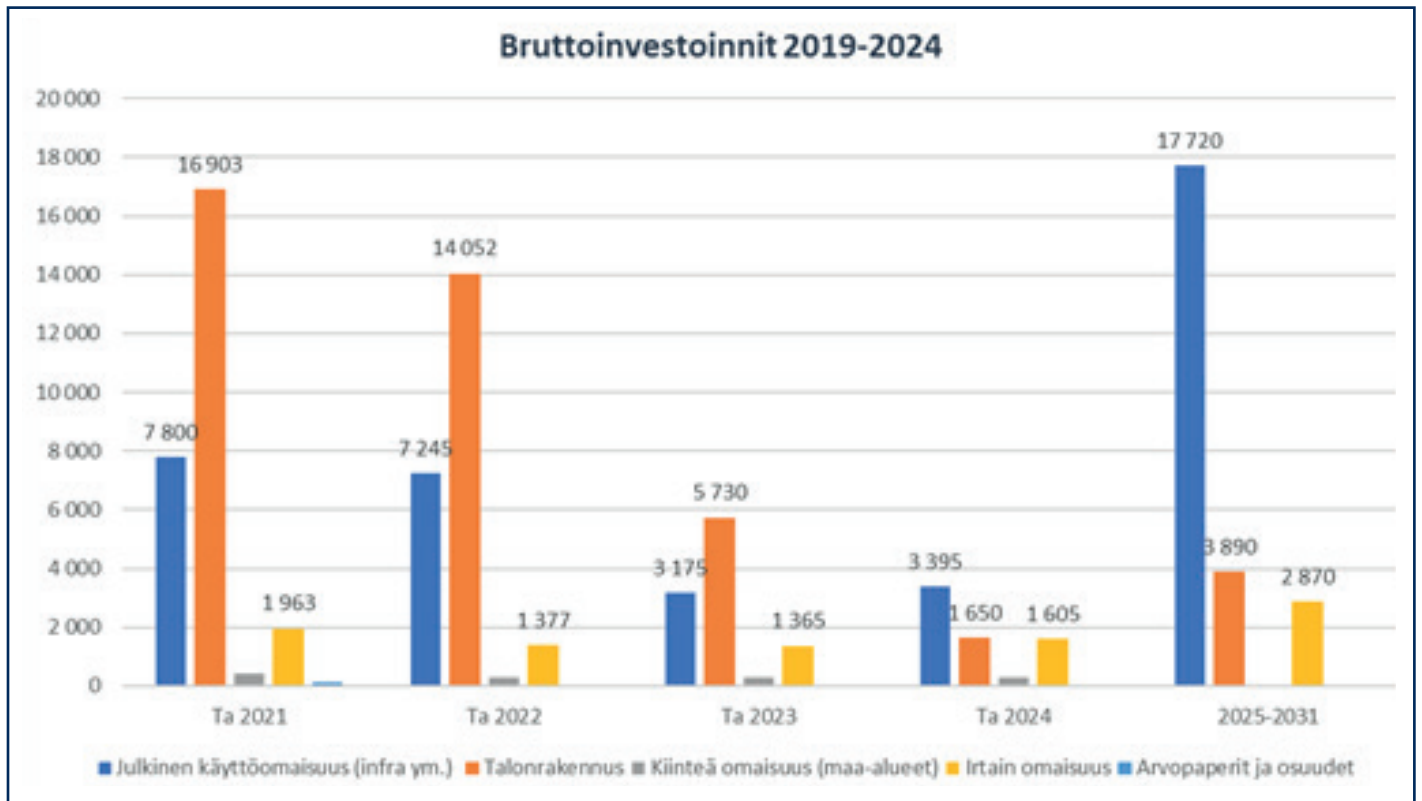
Taloussuunnitelmakauden 2021—2024 bruttoinvestoinnit ovat yhteensä 66,1 milj. euroa. Talonrakennusinvestoinnit suunnitelmakaudella ovat n. 38 milj. euroa, joista merkittävimmät ovat Kailas-talon ja lukion rakentaminen. Kunnallistekniikan, vesilaitoksen ja maa-alueiden osalta investointien arvioidaan olevan n. 22,9 milj. euroa.

Talousarviovuoden bruttoinvestoinnit ovat yhteensä 26,8 milj. euroa, josta vesilaitoksen investointien osuus on 3,6 milj. euroa, kiinteistöinvestointien osuus 16,6 milj. euroa ja kuntatekniikan investointien osuus 4,2 milj. euroa. Irtaimen omaisuuden investointeihin ja osakkeisiin on lisäksi varattu n. 2,1 milj. euroa.

Bruttoinvestoinnit ryhmittäin (ml. Vesilaitos)

1000 €	Ta 2021	Ta 2022	Ta 2023	Ta 2024	2025-2031
Julkinen käyttöomaisuus (infra ym.)	7 800	7 245	3 175	3 395	17 720
Talonrakennus	16 903	14 052	5 730	1 650	3 890
Kiinteä omaisuus (maa-alueet)	400	300	300	300	0
Irtain omaisuus	1 963	1 377	1 365	1 605	2 870
Arvopaperit ja osuudet	100	0	0	0	
Yhteensä	27 166	22 974	10 570	6 950	24 480

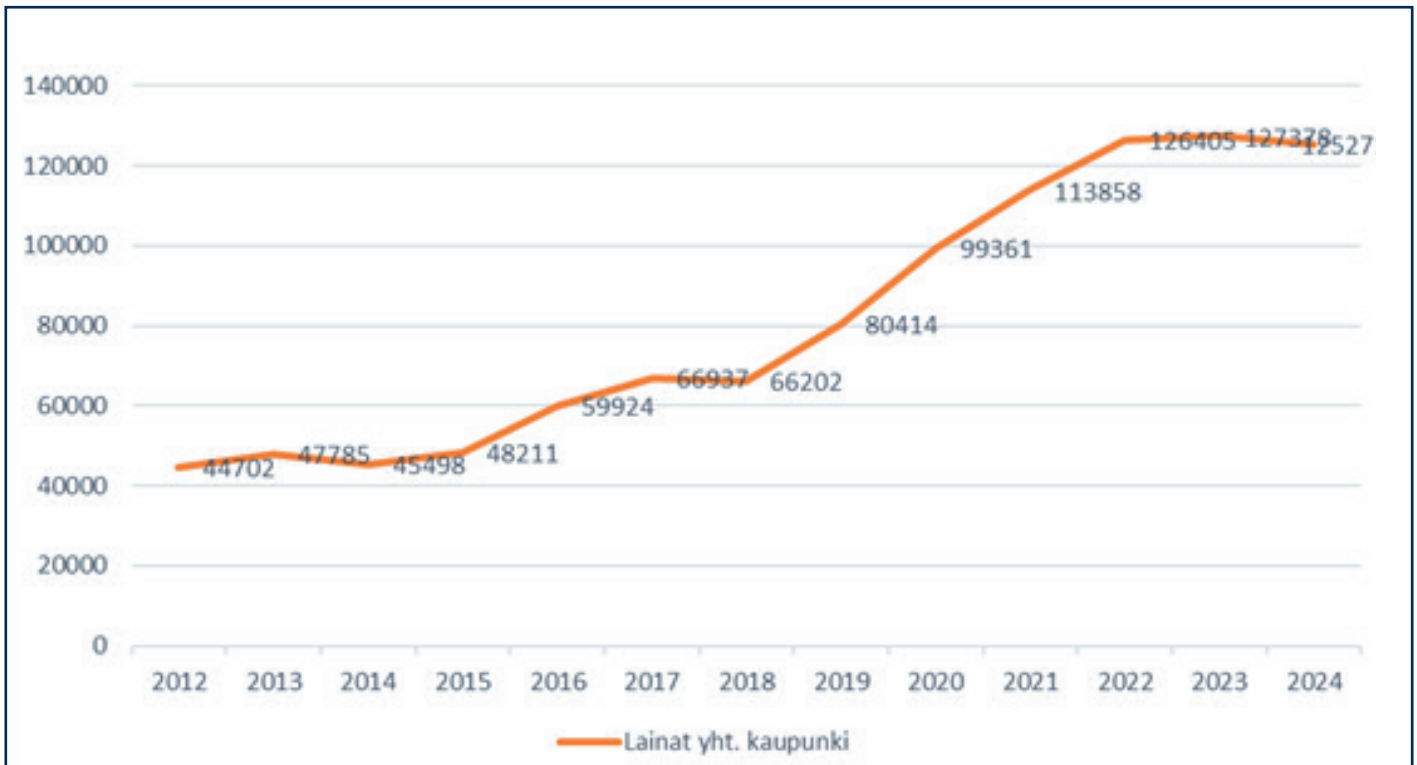
Rahoitus

Vuonna 2021 investointitaso on edelleen korkea (27,2 milj. euroa) johtuen suurista palveluverkko-hankkeista (Kailas-talon ja lukion rakentaminen). Tulorahoituksella pystytään kattamaan investoinneista n. 37,5 %:ia, joten suurin osa investoinneista joudutaan kattamaan vieraalla pääomalla. Vierasta pääomaa tarvitaan lisäksi lainojen lyhennyksiin.

Vuonna 2021 lainoja lyhennetään 14,5 milj. euroa ja pitkäaikaista lainaa otetaan 29 milj. euroa. Lainakannan arvioidaan kasvavan n. 14,5 milj. euroon vuoden 2021 aikana ollen n. 6 458 euroa asukasta kohden.

Taloussuunnitelmakauden lopussa lainakannan arvioidaan kasvavan investointimenopaineiden vuoksi lähes 125,3 milj. euroon eli 6 874 euroon per asukas.

Lainamäärän kehitys

Väestö ja työllisyys

Väestön kehitys

Tilastokeskuksen viimeisimmän väestöennusteen 2019-2040 keskeisimmät huomiot ovat:

1. Keskittyminen voimistuu, väestönkasvua luvassa ainoastaan Uudellemaalle
2. Voimakkain väestökato pienissä alle 5 000 asukkaan kunnissa
3. Huoltosuhde kasvaa kaikissa kunnissa

Väestöennusteen mukaan Suomessa ei 14 vuoden kuluttua ole enää yhtään maakuntaa, jossa syntyy enemmän ihmisiä kuin kuolee, jos syntyvyys pysyy

nyt havaitulla tasolla. Maamme väkiluku lähtee nykyisellä kehityksellä laskuun vuonna 2031.

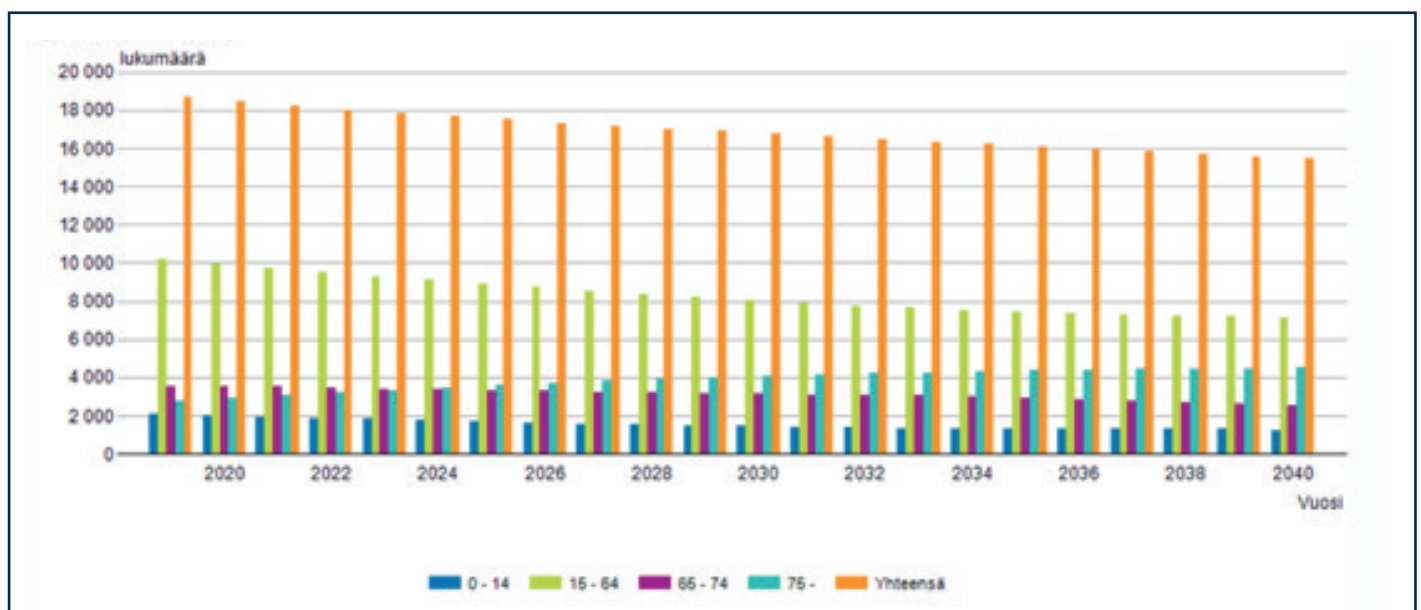
Viimeisen 10 vuoden aikana koko maan väestö on kasvanut noin 200 000 asukkaalla. Väestönkasvusta merkittävä osa on ollut maahanmuuton ansiota. Väestönkasvu on keskittynyt voimakkaasti suurimmille kaupunkiseuduille, kun samaan aikaan valta-osa kunnista on menettänyt väestöään. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan jo menossa oleva kehityskulku vahvistuu entisestään.

Vuoden 2019 lopussa Heinolan väkiluku oli 18 667. Tilastokeskus ennakoii väestöluvun olevan vuoden 2020 lopussa 18 423 ja taloussuunnitelmakauden lopussa 17 663.

	Yhteensä				
	Väestö 31.12. (ennuste 2019)				
	0-14	15-64	65-74	75-	Yhteensä
Heinola					
2019	2 090	10 222	3 556	2 779	18 647
2020	2 011	9 964	3 554	2 894	18 423
2021	1 960	9 697	3 513	3 050	18 220
2022	1 872	9 483	3 473	3 197	18 025
2023	1 822	9 294	3 379	3 344	17 839
2024	1 740	9 096	3 347	3 480	17 663

Väestöennuste 2019-2040

Väestöennuste 2019: Väestö 31.12. muuttujina Ikä ja Vuosi. Heinola, Yhteensä, Väestö 31.12. (ennuste 2019). Lähde: Väestöennuste, Tilastokeskus

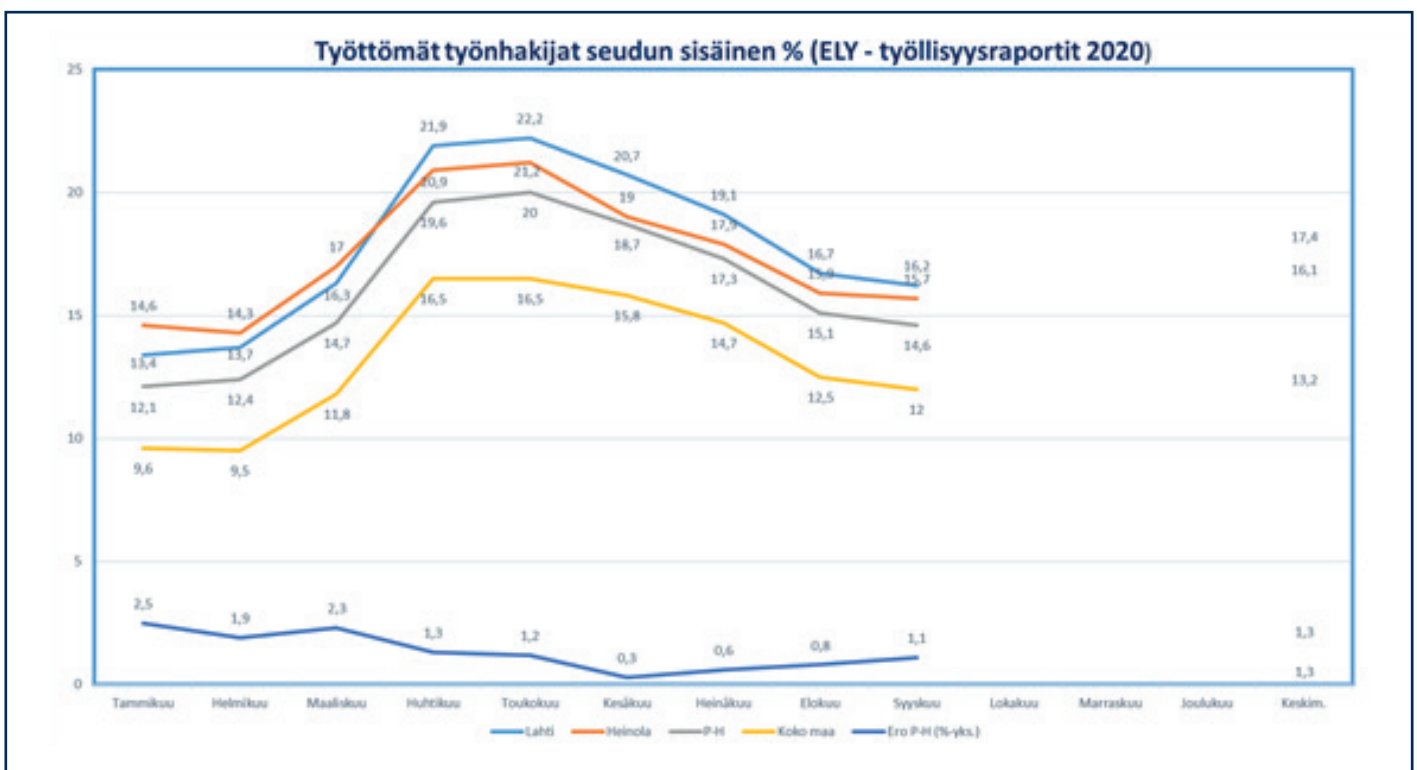

Työllisyys

Hämeen ELY-keskuksen syyskuun 2020 työllisyyskatsauksen mukaan Päijät-Hämeen maakunnassa työttömien työnhakijoiden kokonaismäärä kasvoi edellisvuoden syyskuusta kaikissa kunnissa; suhteellisesti voimakkaimmin Kärkölässä (50 %) ja Hollolassa (48 %). Elokuuhun verrattuna työttömyys väheni muissa kunnissa paitsi Asikkalassa ja Padasjoella. Työttömistä kokoaikaisesti lomautettujen määrä väheni elokuusta muissa kunnissa paitsi Asikkalassa, Kärkölässä ja Padasjoella. Elokuusta 2019 määrä kasvoi koko alueella; suhteellisesti eniten Padasjoella (950 %), Lahdessa (594 %) ja Asikkalassa (564 %)

Päijät-Hämeen kunnista työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli syyskuun lopussa korkein Lahdessa (16,2 %), Heinolassa (15,7 %) ja Kärkölässä (15,3 %). Osuus oli matalin Sysmässä (10,2 %) ja Hollolassa (10,4 %). Työttömyysaste nousi viime vuodesta kaikissa kunnissa; eniten Kärkölässä (5,3 %-yksikköä), Lahdessa (3,8 %-yksikköä) ja Heinolassa (3,7 %-yksikköä). Maakunnassa työttömien osuus työvoimasta oli 14,6 prosenttia eli 3,6 prosenttiyksikköä korkeampi kuin syyskuussa 2019.

Heinolan työttömyysaste on parantunut huhti-kesäkuun tilanteesta, mutta on edelleen korkea ja lisää suoraan kustannuksia mm. työmarkkinatuen kuntaosuuksien muodossa.

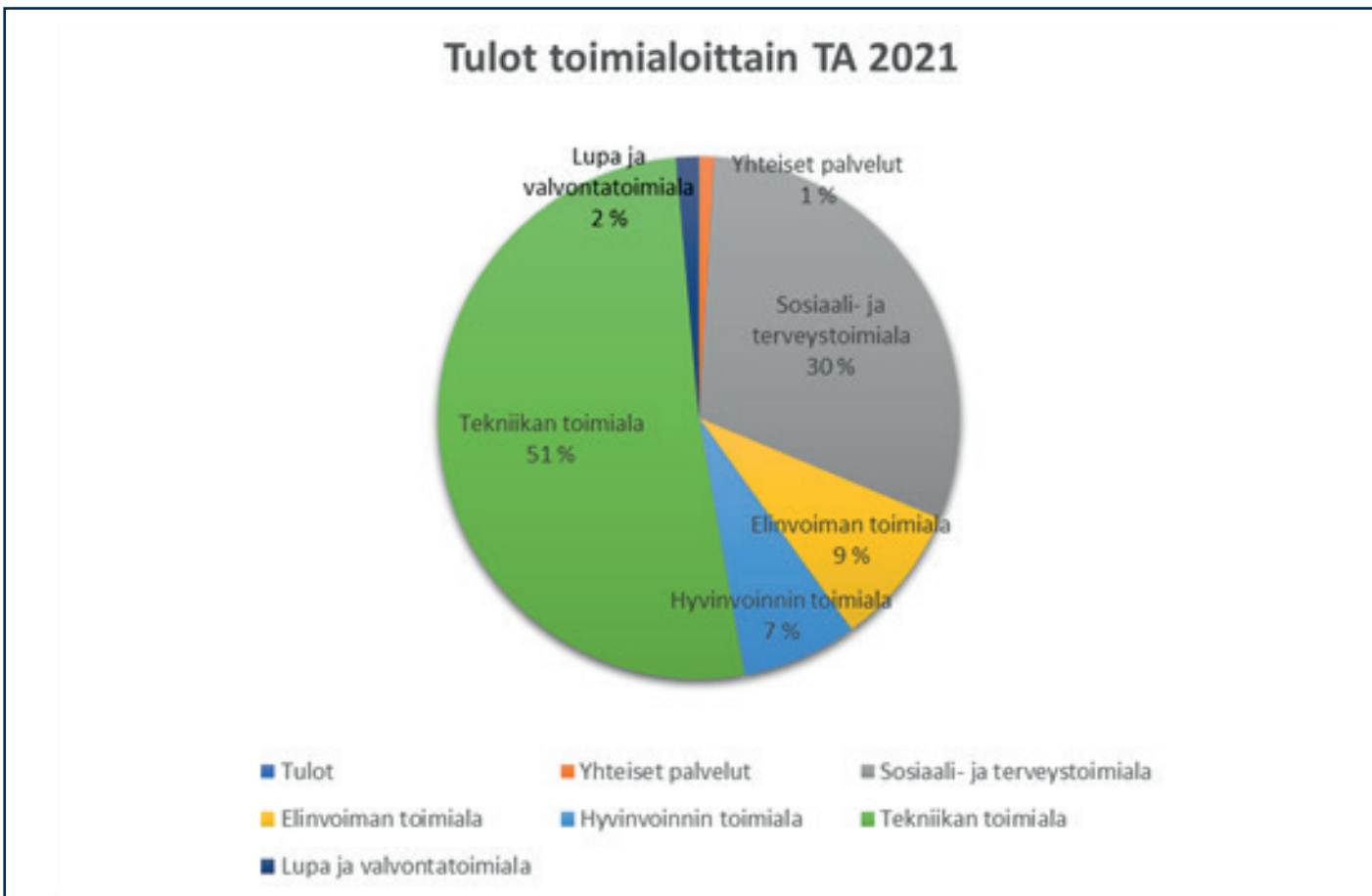
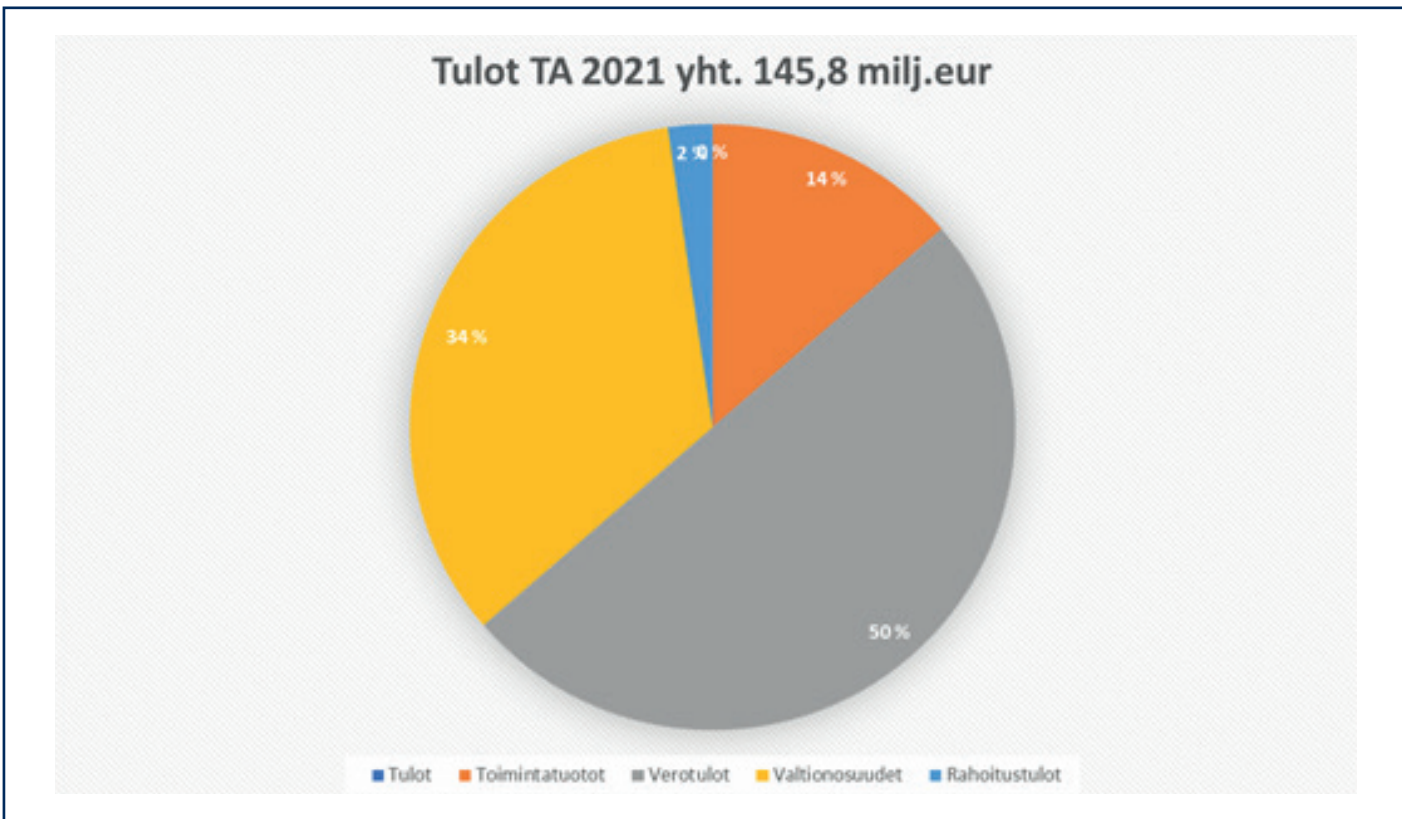

Henkilöstö

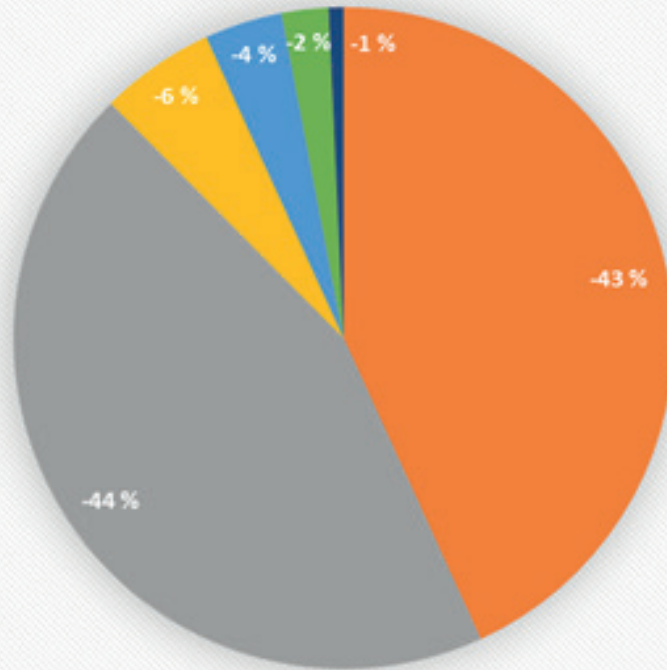
Keväällä 2020 solmitut virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 28.2.2022 asti. Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus nostaa palkkoja 1.8.2020 lukien 1,22 %-lla ja 1.4.2021 lukien 1,0 %-lla. Jälkimmäisenä ajankohtana palkkasummaa korottaa myös 0,8 %-n suuruisen paikallisesti käytettävä järjestelyerä. Vuoden 2019 tilinpäätöksen verrattuna ko. sopimusratkaisu toi vuodelle 2021 Heinolan kaupungille noin 871 500 euron palkkasumman korotuksen, sivukuluineen noin 1,1 milj. eur.

3. KÄYTTÖTALOUSOSA

Alla oleviin tulot ja menot kuvioihin on koottu yhteen tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta kaikki Heinolan kaupungin TA 2021 tulot ja menot. Kuviot kuvaavat rahan lähteitä ja rahan käyttöä. Kokonaistuloissa on esitetty rahan lähteinä toimintatuotot, rahoitustulot, ja verotulot. Menoissa rahan käyttönä on esitetty toimintakulut kululajeittain sekä rahoituskulut.

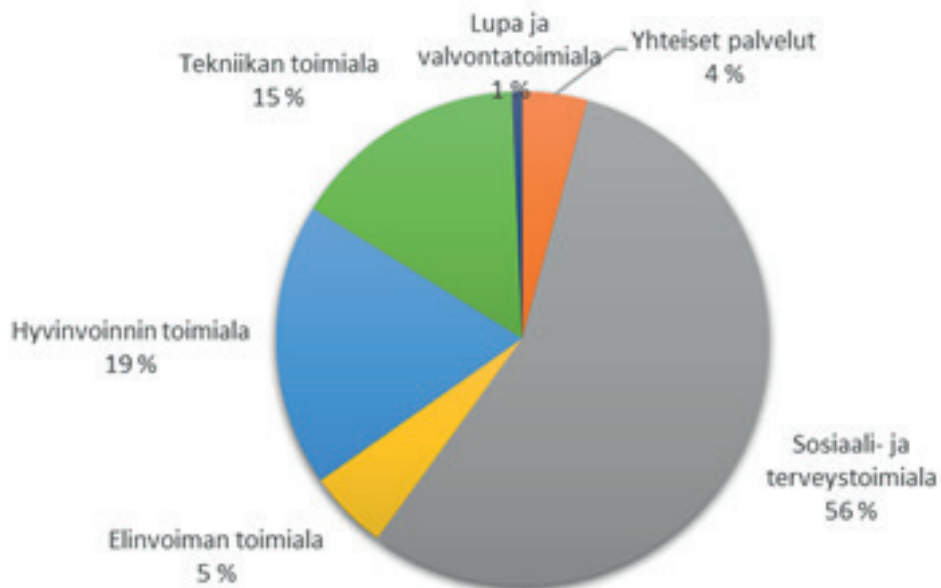

Menot TA 2021 yht. 136,5 milj.eur

■ Menot ■ Henkilöstökulut ■ Palvelujen ostot ■ Aineet ja tarvikkeet ■ Avustukset ■ Muut toimintakulut ■ Rahoituskulut

Menot toimialoittain TA 2021

■ Menot ■ Yhteiset palvelut ■ Sosiaali- ja terveystoimiala
 ■ Elinvoiman toimiala ■ Hyvinvoinnin toimiala ■ Tekniikan toimiala
 ■ Lupa ja valvontatoimiala

Yhteiset palvelut/kaupunginhallituksen alainen toimiala

Sitova taso toimialan netto

	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022 1000e	TS 2023 1000e	TS 2024 1000e
TULOT	1 343 846	1 741 800	354 900	352	387	457
MENOT	-4 971 808	-6 096 200	-6 562 600	-6 345	-6 279	-6 362
NETTO	-3 627 962	-4 354 400	-6 207 700	-5 993	-5 892	-5 905

Tuloslaskelma, nettositovuus

	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022 1000e	TS 2023 1000e	TS 2024 1000e
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	1 020 199	1 490 300	80 400	80	80	80
Maksutuotot	370	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	304 057	235 000	256 000	256	291	361
	3 031	2 500	2 500	0	0	0
Toimintatuotot	1 327 657	1 727 800	338 900	336	371	441
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut	-2 185 263	-2 577 100	-2 701 100	-2 602	-2 564	-2 629
Palvelujen ostot	-2 480 309	-3 179 000	-3 604 800	-3 492	-3 462	-3 476
Aineet, tarvikkeet, tar- varat	-58 659	-106 000	-71 500	-70	-70	-70
Avustukset	-150	0	0	0	0	0
Vuokrakulut	-195 354	-218 000	-170 800	-167	-169	-173
Muut toimintakulut	-51 978	-16 100	-14 400	-14	-14	-14
Toimintakulut	-4 971 713	-6 096 200	-6 562 600	-6 345	-6 279	-6 362
TOIMINTAKATE	-3 644 056	-4 368 400	-6 223 700	-6 009	-5 908	-5 921
Rahoitustuotot ja -kulut	16 094	14 000	16 000	16	16	16
VUOSIKATE	-3 627 962	-4 354 400	-6 207 700	-5 993	-5 892	-5 905
Poistot ja arvonalent.	-137 819	-380 400	-483 000	-563	-512	-302
TILIKAUDEN TULOS	-3 765 781	-4 734 800	-6 690 700	-6 556	-6 404	-6 207

Toiminnan kuvaus

Yhteisten palveluiden toimiala on suoraan kaupunginhallituksen alaisena. Toimialaa johtaa hallinto- ja kehitysjohtaja. Toimiala muodostuu neljästä palvelualueesta: talouspalvelut, henkilöstöpalvelut, hallinnon tukipalvelut sekä tietohallinto- ja tiedonohjauspalvelut. Nykyinen organisaatio on muotoutunut vasta v. 2020 ja sen toiminta hakee osittain vielä muotoaan myös vuoden 2021 puolella.

Yhteisten palveluiden toimialan tehtävänä on tarjota keskitetysti talouspalveluiden,

henkilöstöpalveluiden, tietohallinto- ja tiedonohjaus ja viestintäpalveluiden sekä hallintopalveluiden tukipalveluja palvelualueiden johtamisen tueksi muille toimialoille.

Tavoitteena on tuotettavien palveluiden avulla tukea, ohjata, koordinoida ja helpottaa arjen työtä. Lisäksi tehtävänä on huolehtia tietyistä koko kaupunkia koskevista asiantuntijatehtävistä kuten, luottamushenkilöhallinto, talous, konserniohjaus, työnantajatehtävät, tietohallinnon kokonaisuus, hankintojen koordinointi jne.

Toimintaympäristön muutokset ja näiden vaikutus strategiaan

Yhteisten palveluiden toiminnassa pyritään palveluiden kokonaisvaltaiseen kehittämiseen.

Vuonna 2021 järjestetään kuntavaalit, mikä vaikuttaa osin yhteisten palveluiden toimintaan. Muutoin organisaation toiminnassa ei ole tiedossa merkittäviä muutoksia vuonna 2021.

Toiminnan ja sen kehittämisen painopisteet vuonna 2021 ovat normaalin tukipalvelujen tuottamisen lisäksi strategian mukaisia ja jatkuvat osin vuodelta 2020. Tavoitteena on vakiinnuttaa yhteisten palveluiden toimintaa vuonna 2020 organisoituuuudistusten jälkeen, kehittää tiedolla johtamista ja

raportointia, selvittää työhyvinvoinnin kehittämistä ja v. 2020 käyttöön otetun HR-järjestelmän kehittämistä sekä rekrytoinnin ja perehdyttämisen tukea, kehittää digitalisaatiota ja sähköistä arkistointia sekä asiointia, panostaa hankintojen tukeen ja kehittää talouspalveluita vastaamaan organisaation tarpeisiin. Myös viestinnän suunnitelmallisuuteen panostetaan. Tavoitteena on ottaa käyttöön myös uudet verkkosivut keväällä 2021.

Tavoitteena on kehittää talouspalveluiden toimintaa mm. uudelleen organisoimalla ja -järjestelyillä vastaamaan nykypäivän tarpeita. Tämä on huomioitu talousarvioesityksessä.

Mahdollinen sote-uudistuksen käynnistyminen vaikuttaa toteutuessaan toimintaan.

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä	Toimialan tavoite 2021
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi lisääntyy Kasvu tapahtuu kestävästi 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedolla johtamisen toimintamallin kehittäminen seurannan tueksi Systemaattisen seurannan ja raportoinnin kehittäminen Kiinteistötalouden seurannan kehittäminen
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> Keskustan elinvoima kasvaa Nettomuutto kasvaa 	<ul style="list-style-type: none"> Digitalisaation kehittämiseen panostetaan keskitetysti
Toimija keskiössä <ul style="list-style-type: none"> Heinolan arvostus kasvaa Päätöksenteko perustuu tietoon Henkilöstö on motivoitunut 	<ul style="list-style-type: none"> Viestinnän vaikuttavuutta seurataan Osallistuvan budjetoinnin käyttö osana talouden suunnittelua selvitetään Asiakslähtöinen palveluote (asiakaskysely) Vaikutusten ennakkoarvioinnin käyttöä lisätään koordinoitusti Työhyvinvointikyselyn käyttöönotto
Talouden tasapaino <ul style="list-style-type: none"> Velkamäärä vähentyy Tilatehokkuus paranee Nettomenojen kasvu on hallinnassa 	<ul style="list-style-type: none"> Suunnittelun, seurannan ja raportoinnin kehittäminen mm. uusien välineiden avulla Toimintatapojen uudistaminen henkilöresurssin tiivistämiseksi Tilojen käyttöä järkevöitetään Toimintatapojen uudistaminen henkilöresurssin tiivistämiseksi

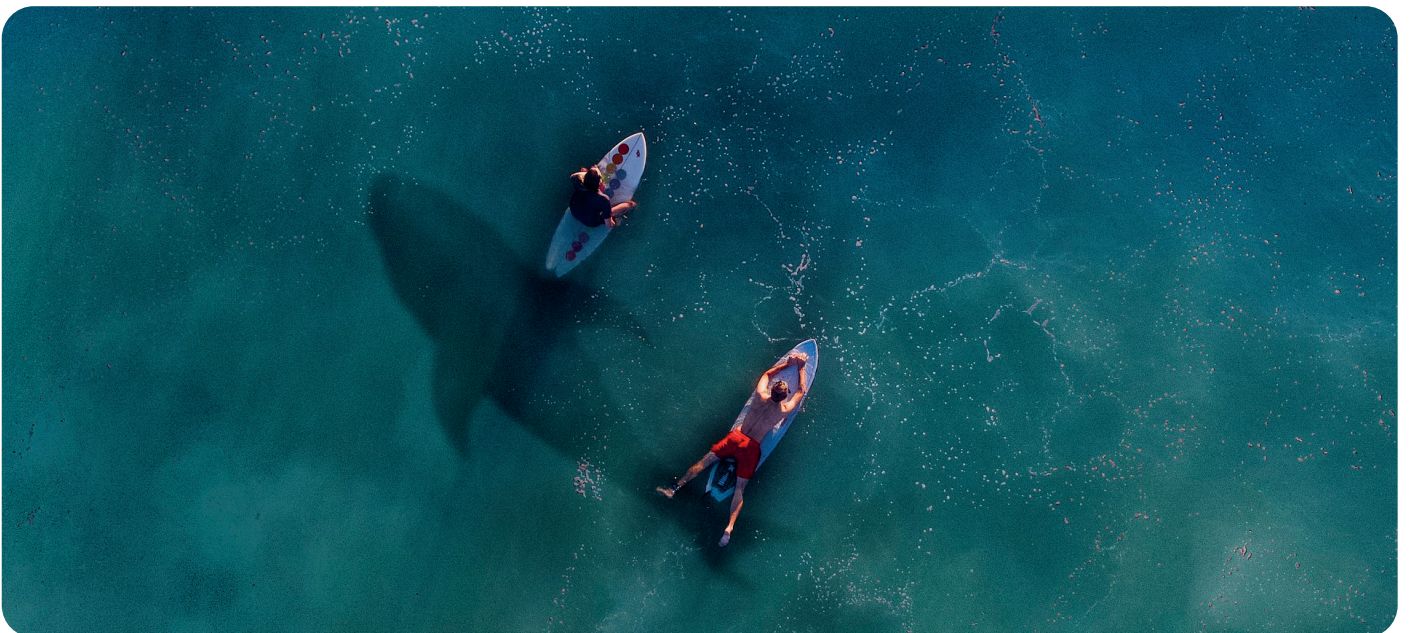

Riskienhallinta

Tunnistettu riski	Riskin merkittävyys (1-3)	Riskin todennäköisyys (1-3)	Hallintakeino
Osaamispuutteet	2	2	Osaamisen kehittäminen: esimiesten talous- ja palvelussuhdeosaaminen, hankintaosaaminen, ohjelmaosaaminen
Covid19-pandemia	2	2	Kriisiviestinnän ohjeistus ja etäkokousten ja etäyhteyksien käyttäminen
Rahoitusriskit	2	2	Salkunhoitajapalveluiden käyttäminen, lainasalkun arviointi ja mahdolliset korkosuojaukset ja kiinteäkorkoiset lainat
Tietoturvariskit	1	2	Panostus tietoturvaan ja tietosuoja-asioihin, tiedonhallintamalli
Henkilöriskit	1	1	Resurssiarviointi, palveluiden ulkoistaminen ja lisäresurssien hankinta tarvittaessa

Riskin merkittävyys (1 erittäin merkittävä, -3 vähäinen)

Riskin todennäköisyys (1 erittäin todennäköinen -3 vähäinen)

Sosiaali- ja terveystalouden toimiala

Sitova taso toimialan netto

	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022 1000e	TS 2023 1000e	TS 2024 1000e
TULOT	11 861 915	11 640 500	11 293 400	11 408	11 408	11 408
MENOT	-82 256 691	-82 139 000	-85 495 500	-86 373	-88 104	-89 518
NETTO	-70 394 776	-70 498 500	-74 202 100	-74 965	-76 696	-78 110

Tuloslaskelma, nettositovuus

	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022 1000e	TS 2023 1000e	TS 2024 1000e
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	5 548 790	5 256 600	5 653 800	5 768	5 768	5 768
Maksutuotot	5 038 542	5 254 500	4 506 100	4 506	4 506	4 506
Tuet ja avustukset	205 960	164 000	148 000	148	148	148
Vuokratuotot	856 263	848 800	874 800	875	875	875
Muut toimintatuotot	212 360	116 600	110 700	111	111	111
Toimintatuotot	11 861 915	11 640 500	11 293 400	11 408	11 408	11 408
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut	-23 716 894	-24 275 500	-25 500 700	-25 737	-25 877	-25 877
Palvelujen ostot	-49 518 018	-47 477 300	-53 412 300	-54 034	-55 614	-57 012
Aineet, tarvikkeet,tavarat	-2 081 660	-2 068 800	-2 180 800	-2 179	-2 179	-2 179
Avustukset	-4 987 252	-6 352 700	-2 316 700	-2 316	-2 316	-2 316
Vuokrakulut	-1 830 896	-1 854 000	-1 994 900	-2 017	-2 028	-2 044
Muut toimintakulut	-121 496	-110 700	-90 100	-90	-90	-90
Toimintakulut	-82 256 217	-82 139 000	-85 495 500	-86 373	-88 104	-89 518
TOIMINTAKATE	-70 394 302	-70 498 500	-74 202 100	-74 965	-76 696	-78 110
Rahoitustuotot ja -kulut	-475	0	0	0	0	0
VUOSIKATE	-70 394 776	-70 498 500	-74 202 100	-74 965	-76 696	-78 110
Poistot ja arvonalent.	-910 887	-1 014 900	-336 900	-476	-546	-610
TILIKAUDEN TULOS	-71 305 664	-71 513 400	-74 539 000	-75 441	-77 242	-78 720

Toiminnan kuvaus

Sosiaali- ja terveyspalvelujen tehtävänä on järjestää lakisääteiset sosiaali- ja terveyspalvelut kuntalaisille sekä vastata kaupungin rahastojen säännöissä sille annetuista tehtävistä. Keskeinen tavoite on kaupungin asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen elämänkaaren eri vaiheissa. Kaikissa palveluissa painotetaan ennaltaehkäisyä ja varhaista puuttumista, kuntouttavaa lähestymistapaa sekä ohjaamista omahoitoon ja vastuunottoon omasta hyvinvoinnista. Palveluja tuotetaan omana toimintana ja yhdessä lähikuntien kanssa, ostetaan muilta kunnilta, kuntayhtymiltä sekä yksityisiltä palveluntuottajilta.

Toimiala rakentuu terveyspalveluiden, hoito- ja vanhushpalveluiden, sosiaalipalvelujen sekä hallinto- ja tukipalvelujen palvelualueista. Luottamusmiesshallinnosta vastaa sosiaali- ja terveyslautakunta sekä yksilöjaosto.

200 Hallinto- ja tukipalvelut

Vastuhenkilö: sosiaali- ja terveysjohtaja

Hallinto- ja tukipalvelut sisältävät toimialan yleishallinto- ja keskitetyt toimistopalvelut. Tämän palvelualueen tehtävä on tukea muita palvelualueita ja toimintayksiköitä niiden perustehtävissä tuottamalla keskitetysti esimiehille tukea johtamiseen. Merkillä pantavaa on, että Toimistotyön tuottamat palvelut vähenivät, kun osa toimistotyön palveluista keskitettiin v. 2020 alussa Yhteisiin palveluihin.

230 Terveyspalvelut

Vastuhenkilö: johtava ylilääkäri Kirsi Timonen

Terveyspalveluihin kuuluvat perusterveydenhuollon vastaanotto toiminta, suun terveydenhuolto, perusterveydenhuollon vuodeosastotoiminta, välinehuolto sekä erikoissairaanhoidon ostopalvelut (Phhyky ja Coronaria). On huomattava, että vastaanotto toiminta sisältää myös lääkäriyön neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa, kotihoidon ja asumispalveluiden vastuulääkärit, lakisääteisen lääkinnällisen kuntoutuksen, apuvälineet sekä hoitotarvikejakelun.

270 Hoito- ja vanhushpalvelut

Vastuhenkilö: va. hoito- ja vanhushpalvelujohtaja Marjatta Lahti

Vanhush- ja hoitopalveluihin kuuluvat kotihoito, kotisairaala, tehostettu kotikuntoutus, rekrytointiyksikkö, tehostettu palveluasuminen (Palvelukeskus Hopeasilta, Mäntylän asumispalvelut, Sahaniemen asumispalvelut) sekä ostopalvelut ikäihmisten palveluiden osalta. Mäntylän vuokratilojen mahdollisiin muutoksiin varaudutaan suhteessa Hopeasilta 2 (valtuusto 12.10.2020/28 §) toteutumisaikatauluun.

Vanhushpalvelut tuottavat ikäihmisille elämänlaatua ja parempaa arkea. Erityisen tärkeä tavoite on ennaltaehkäistä toimintakyvyn heikkenemistä ja toisaalta kohentaa olemassa olevaa toimintakykyä. Palveluneuvonnan ja palveluohjauksen avulla järjestetään asiakkaan tarpeisiin vastaavat palvelut oikea-aikaisesti, ensisijaisesti kotiin.

Rekrytointiyksikkö jakaa sijaisresursseja äkillisiin ja pitkäaikaisiin sijaistarpeisiin. Tavoitteena on täyttää pitkäaikaiset sijaistarpeet rekrytointiyksikön sisällä sijaisilla ja lyhytaikaiset sijaistarpeet pääosin rekrytointiyksikön varahenkilöstöllä. Tavoite on vähentää ulkopuolisten sijaisten käyttöä. Rekrytointiyksikkö on mukana hoitohenkilöstön rekrytoinneissa. Se vastaa rekrytointiprosessin sujuvuudesta ja kehittämisestä yhteistyössä muiden yksiköiden kanssa.

280 Sosiaalipalvelujen palvelualue

Vastuhenkilö: sosiaalijohtaja Eija Leino

Sosiaalipalvelut sisältävät asiakasohjauspalvelut, lapsiperheiden sosiaalipalvelut ja lastensuojelun sekä terveysneuvontapalvelut.

Asiakasohjauspalvelut jakaantuvat ikääntyneiden sosiaalipalveluihin, työikäisten sosiaalipalveluihin ja vammaispalveluihin. Ikääntyneiden sosiaalipalveluissa selvitetään ikäihmisten palvelutarve, laaditaan asiakkaalle yksilöllinen palvelusuunnitelma sekä ohjataan oikeiden palveluiden piiriin.

Työikäisten sosiaalipalvelut sisältävät työikäisen väestön sosiaalihuoltolain mukaisen palvelutarpeen arvioinnin, suunnitelmallisen sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen, kuntouttavan työtoiminnan, täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen sekä erityisryhmien asumispalvelut. Työikäisten sosiaalipalvelut ovat osallisia myös kaupungin monialaisissa työelämäpalveluissa ja tekevät tiivistä yhteistyötä Elinvoiman yritykset ja työyksikön kanssa.

Vammaispalvelut sisältävät vammaispalvelulain-, kehitysvammaisten erityishuollon- ja alle 65-vuotiaiden asiakkaiden omaishoidonpalvelut. Tavoitteena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä. Palvelumuotoja ovat tukipalvelut, asumispalvelut, perhehoito, työ- ja päivätoiminta.

Terveysneuvontapalveluihin sisältyvät perusterveydenhuollon mielenterveys- ja päihdepalvelut, neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, ehkäisy- ja perhesuunnitteluneuvonta ja alle kouluikäisten lasten puhe- ja toimintaterapia sekä neuvopsykologit.

Lapsiperheiden sosiaalipalvelut ja lastensuojelu sisältävät lapsiperheiden palvelutarpeen arvioinnin ja sen osana mahdollisen lastensuojelutarpeen selvittämisen, lapsiperheiden kotipalvelun ja perheyön, sosiaalihuoltolain mukaisen lapsiperheiden sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen, lastensuojelun avo-, sijais- ja jälkihuollon sekä tehostetun perheyön, joka on osa lastensuojelun avohuoltoa.

Toimintaympäristön muutokset ja näiden vaikutus strategiaan

Valtakunnallinen sote- ja maakuntauudistus, sen sisältö ja aikataulu, vaikuttavat merkittävästi sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämiseen, tuottamiseen ja kehittämiseen. Tavoiteaikataulu on, että hallituksen esitys viedään eduskunnan käsittelyyn 12/2020. Maakuntavaalit on tarkoitus järjestää v. 2022 ja uusien sote-maakuntien toiminnan on tarkoitus käynnistyä 1.1.2023. Uudistuksen vapaaehtoinen valmistelu käynnistetään Päijät-Hämeessä ja Heinolan sosiaali- ja terveyspalvelut osallistuvat siihen.

Heinolassa sekä sairastavuusindeksi että sosiaali- ja terveydenhuollon tarvekerroin ovat korkeat. Palveluntarve on noin 23 prosenttia suurempaa kuin maassa keskimäärin. Heinola on kuitenkin pystynyt tuottamaan tarpeen mukaiset palvelut kuntalaisilleen noin 11 prosenttia edullisemmin kuin maassa keskimäärin. Tästä huolimatta on edelleen huomioitava, että Heinolan väestö vanhenee

edelleen, mikä näkyy palvelutarpeen ja kustannusten kasvuna. Tämä on otettava huomioon sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämisessä.

Covid-19-viruksen vaikuttaa varmasti tulevana vuonna. Todennäköistä on, että se lisää kustannuksia ja vähentää tuloja, mutta on erittäin vaikea ennakoita vaikutusten laajuutta, kestoja. Henkilöstön saatavuuteen liittyvät haasteet ovat siinä määrin merkittäviä, että ne on tarpeen ottaa huomioon suunnittelukaudella sekä tavoitteiden asettamisen että kustannusvaikutusten näkökulmasta. Yhteisöohjautuva toimintatapa ja -kulttuurin vahvistamisen avulla pyritään vaikuttamaan henkilöstön työtyytyväisyyteen ja työhyvinvointiin ja edelleen työhön ja työpaikkaan sitoutumiseen.

Valtakunnalliset ja seudulliset muutokset otetaan huomioon ja omaa toimintaa kehitetään niiden suuntaisesti. Toiminnassa panostetaan erityisesti kustannustehokkuuteen monin tavoin. Toiminnan lähtökohta on kaiken kaikkiaan tukea asiakkaita ensisijaisesti heidän omassa arkiympäristössään.

Kaupunginhallitus on kokouksessaan 26.10.2020 hyväksynyt sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialaa koskevan organisaatiomuutoksen 1.1.2021 alkaen siten, että toimialalla on kolme palvelualueita: terveyspalvelut, sosiaalipalvelut sekä hallinto- ja tukipalvelut. Talousarviovalmistelut on kuitenkin tehty vielä vanhan organisoinnin mukaisesti.

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä	Toimialan tavoite 2021
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi lisääntyy Kasvu tapahtuu kestävästi 	<ul style="list-style-type: none"> Turvallinen arki kotona. Digitaalisen toimintaympäristön kehittäminen ja digitaalisten palvelujen käytön lisääminen
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> Keskustan elinvoima kasvaa Nettomuutto kasvaa 	<ul style="list-style-type: none"> Digitaalisen toimintaympäristön kehittyminen ja digitaalisten palvelujen käyttö vahvistuu, yhteisöohjautuvan toimintatavan ja -kulttuurin kehittäminen
Toimija keskiössä <ul style="list-style-type: none"> Heinolan arvostus kasvaa Päätöksenteko perustuu tietoon Henkilöstö on motivoitunutta 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvä palvelukokemus, maakunnan edelläkävijä palvelutuotannossa EVA:n käytön lisääminen entisestään, järjestelmien käytön tehostaminen Yhteisöohjautuvan toimintatavan ja -kulttuurin vahvistaminen
Talouden tasapaino <ul style="list-style-type: none"> Velkamäärä vähentyy Tilatehokkuus paranee Nettomenojen kasvu on hallinnassa 	<ul style="list-style-type: none"> Tarvekioitujen palvelujen indeksi Kuntaliiton vertailussa säilyy alle 100.

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Terveyspalvelut

Tunnusluku	Toteutuma 2019	Ennuste 2020	Tavoite 2021
Vastaanottotoiminnan tarvevakioidut asukas- kohtaiset kustannukset €/asukas*	197 €	201 €	205 €
Vuodeosaston kuormi- tus% ka	86,8 %	99 %	Alle 92 %

* Tavoite on, että korkeasta sairastavuusindeksistä ja väestön ikääntymisestä huolimatta perusterveydenhuollossa tarvevakioitujen kustannusten nousu pysyy maltillisena. (Lukema NHG:n tk-forum vertailusta, missä mukana olevien kuntien/alueiden tarvevakioitujen kustannusten keskiarvo v. 2019 oli 206 €)

Hoito- ja vanhuspalvelut

Tunnusluku	Toteutuma 2019	Ennuste 2020	Tavoite 2021
Kotihoidon käynti- määrät ja kuvapuhelin käynnit	127 000	127 000	127 500, joista kuva- puhelin käyntejä 10 % (12 700)
TePa-hoitopäivät:			
Mäntylä	27 099	27 109	27 109
Hopeasilta	21 706	21 805	21 805
Sahanniemi		7 729	7 729
Rekrytointipalvelut			
Käytettävissä oleva resurssi (työvuorot)	3 567	3 450	4 168
Kysyntä	4 805	5 339	4 168
Toimitettu resurssi	4 629	4 500	4 168

Sosiaalipalvelut

Tunnusluku	Toteutuma 2019		Ennuste 2020		Tavoite 2021
Palvelutarpeen arviointien lukumäärä / vuoden aikana alkaneet asiakkuudet: 1. Työikäiset 2. Ikääntyneet 3. Lapsiperheet 4. Vammaiset	1. Työikäiset 577** 2. Ikääntyneet 868** 3. Lapsiperheet 392 / 109 4. Vammaiset 193	1. Työikäiset 490** 2. Ikääntyneet 810** 3. Lapsiperheet 400 / 120 4. Vammaiset 120	1. Työikäiset 530 2. Ikääntyneet 850 3. Lapsiperheet 420 4. Vammaiset 160		
Kuntouttava työtoiminta, asiakasmäärä/vuosi	173	165	165		
Vaikeavammaisten ja kehitysvammaisten palveluasumisen asiakkaat (tilanne 31.12.)	86	82	82		
Mielenterveyskuntoutujien palveluasumisen asiakkaat (tilanne 31.12.)	46 9 tuettu asuminen 37 palveluasuminen	40 8 tuettu asuminen 32 palveluasuminen	40 8 tuettu asuminen 32 palveluasuminen		
Mielenterveyskuntoutujien tehostetun palveluasumisen asiakkaat (tilanne 31.12.)	27	22	22		
Huostassa olevat lapset ja nuoret (tilanne 31.12.)	43	47	47		

** alkaneiden asiakkuuksien lkm ei ole saatavilla

Riskienhallinta

Tunnistettu riski	Riskin merkittävyys (1-3)	Riskin todennäköisyys (1-3)	Hallintakeino
Erikoissairaanhoidon kustannusten nousu	1	1	Perusterveydenhuollon toiminnan vahvistaminen esimerkiksi mielenterveys- ja päihdepalveluissa. Edellyttäisi lisäresursointia.
Henkilöstön saatavuus	1	1	Rekrytoinnin tehostaminen, rekry-yksikön vahvistaminen, some-näkyvyys, laadukas valmentava johtaminen, yhteisöohjautuvuus, yhteistyö rekrytointifirmojen kanssa, ostopalvelu/henkilöstön vuokraus.
Sairauspoissaolojen kasvu	2	2	Laadukas johtaminen, ergonomia-asiat (fyysinen ja kognitiivinen)

Riskin merkittävyys (1 erittäin merkittävä, -3 vähäinen)

Riskin todennäköisyys (1 erittäin todennäköinen -3 vähäinen)

Elinvoimalautakunnan toimiala

Sitova taso toimialan netto

	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022 1000e	TS 2023 1000e	TS 2024 1000e
TULOT	2 993 487	3 272 900	3 248 700	3 134	3 030	2 921
MENOT	-6 715 845	-7 371 000	-8 031 900	-7 664	-7 489	-7 322
NETTO	-3 722 358	-4 098 100	-4 783 200	-4 530	-4 459	-4 401

Tuloslaskelma, nettositovuus

	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022 1000e	TS 2023 1000e	TS 2024 1000e
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	335 447	314 000	307 800	306	304	302
Maksutuotot	1 042 907	682 500	657 500	645	643	636
Tuet ja avustukset	463 393	901 000	895 000	895	895	895
Vuokratuotot	585 375	1 120 000	580 000	580	580	580
Muut toimintatuotot	557 325	255 400	805 400	705	605	505
Toimintatuotot	2 984 446	3 272 900	3 245 700	3 131	3 027	2 918
Valmistus omaan käyttöön	9 040	0	3 000	3	3	3
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut	-2 749 334	-3 667 400	-3 846 800	-3 778	-3 778	-3 778
Palvelujen ostot	-1 421 154	-1 329 400	-1 346 000	-1 304	-1 280	-1 263
Aineet,tarvikkeet,ta- varat	-220 710	-164 500	-179 300	-178	-177	-177
Avustukset	-1 807 929	-1 700 900	-2 024 500	-1 791	-1 641	-1 491
Vuokrakulut	-410 659	-413 200	-551 200	-529	-529	-529
Muut toimintakulut	-89 585	-95 600	-84 100	-84	-84	-84
Toimintakulut	-6 699 371	-7 371 000	-8 031 900	-7 664	-7 489	-7 322
TOIMINTAKATE	-3 705 884	-4 098 100	-4 783 200	-4 530	-4 459	-4 401
Rahoitustuotot ja -kulut	-16 474	0	0	0	0	0
VUOSIKATE	-3 722 358	-4 098 100	-4 783 200	-4 530	-4 459	-4 401
Poistot ja arvonalent.	-234 525	-524 800	-445 100	-320	-95	-67
TILIKAUDEN TULOS	-3 956 883	-4 622 900	-5 228 300	-4 850	-4 554	-4 468

Toiminnan kuvaus

Elinvoimatoimialan tehtävänä on kaupungin elinvoimaisuuden ja vetovoiman kehittäminen. Tätä toteutetaan viidellä palvelualueella.

Maankäyttö jakautuu kahteen palvelualueeseen: kiinteistö- ja mittaus- ja kaupunkisuunnittelupalvelualueeseen. Näiden tehtäviin sisältyvät mm. maa- ja vesialueiden hallinta ja luovutus, alueiden käytön suunnittelu, kiinteistönmuodostus- ja kiinteistörekisteripalvelut. Yritykset ja työpalvelualue jakautuu kahteen palvelualueeseen, jotka ovat työllisyyspalvelut ja elinkeinopalvelut. Työllisyyspalvelut vastaa keskitetystä työllistämisestä ja työpajatoiminnasta. Elinkeinopalveluiden päätehtäviin kuuluvat yrityspalvelut ja markkinointi. Kulttuurin palvelualueeseen sisältyvät tapahtuma- ja kulttuuritoiminta ja sen osana matkailun edistäminen ja lintuhoitolaitointi.

Elinvoimaisuuden kehittäminen on otollisen toimintaympäristön kehittämistä niin yritystoiminnalle, asumiselle kuin vapaa-ajan toimijoille. Millainen kaupunki vetää puoleensa investointeja, uusia yrityksiä ja asukkaita, ja miten tällaista ympäristöä voidaan toteuttaa? Millaisin keinoin tavoitetaan juuri niitä toimijoita, joiden tarpeisiin Heinola sopisi hyvin? Tämän kokonaisuuden toteuttamiseen tarvitaan monipuolista tiedon hankintaa, osallistamista, vuoropuhelua, tarjontaa, mahdollistamista ja tukea eri asiakassegmenteille, samoin kuin tämän kokonaisuuden myymistä potentiaalisille asiakkaille.

Toimintaympäristön muutokset ja näiden vaikutus strategiaan

Toiminnan painopisteet v. 2021 sekä organisoimissa, tehtävissä tms. tapahtuvat muutokset

Elinvoimatoimialan kannalta isoin toimintaympäristön muutos on koronan vaikutus koko yhteiskuntaan. Korkea työttömyys ja siitä aiheutuvat sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset, yritystoimintaan liittyvä suuri epävarmuus niin teollisuudessa kuin palvelualoilla (mm. matkailussa) ja tämän kielteiset vaikutukset investointeihin ja työpaikkakehitykseen sekä erilaisten rajoituksen vaikutukset esimerkiksi tapahtumatoimintaan ja työpajatoiminnan palvelutuotantoon luo suurta epävarmuutta.

Toisaalta kasvaneen ja alati kasvavan monipaikkaisen työn voidaan ennakoida lisäävän kestävämminkin kiinnostusta viettää aikaa Heinolan kaltaisilla paikkakunnilla. Tähän on vastattava aktiivisella monipuolisen asumisen tarjonnan lisäämisellä, joka koskee niin keskusta-asumisen ratkaisuja uudis- ja täydennysrakentamisella, Vierumäen alueen kehittämällä sovittamaan yhteen pysyvää ja vapaa-ajan asumista sekä edesauttamalla tarkoituksenmukaista vapaa-ajan asuntojen muuttamista pysyvään asumiseen.

Syksyn 2020 aikana neuvoteltava Lahden seudun MAL-sopimus linjaa ja tukee liikkumisen, asumisen ja elinkeinoelämän kestävästä kehittymisestä. Lahden ympäristöpääkaupunkistatus, Salpausselkä Geopark, Lakeland ja vastaavat projektit edesauttavat tavoitteisiimme pääsemistä. Kansalliset ja EU:n elvytyspaketit voivat mahdollistaa paikallisestikin merkittävää rahoitusta kaupungin kannalta keskeisten toimialakokonaisuuksien ja kestävästä kehityksen rahoitukseen.

Elinvoimatoimialan osalta merkittäviä organisatorisia muutoksia ovat kahden palvelualueen suunnitellut uudistukset ja niihin liittyvät rekrytoinnit ja tehtävämuutokset. Yritykset ja työpalvelualueen toiminnot työpaja Torppaa lukuun ottamatta on suunniteltua aloittavan toimintansa ns. Nordea-kiinteistössä vuoden alusta, ja keskeiset henkilöstöratkaisut koskevat uuden elinkeinopäällikön ja vakituisen markkinointivastaavan rekrytointia. Maankäytön osalta on tarkoitus tiivistää organisoitua ja varmistaa osaamisen vahvistaminen ja sijaisuuksien hoitaminen madaltamalla organisaatiota ja siirtymällä nykyistä vahvempaan tiimimalliin. Muutokset on suunniteltu kustannusneutraaleiksi eli eivät aiheuta normaalitasoon nähden pysyviä menolisäyksiä.

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä	Tavoite 2030	Toimialojen tavoitteet 2021
Hyvinvoinnin kasvu	Hyvinvointi lisääntyy	Uusia työpaikkoja syntyy, aktivointiaste nousee
	Kasvu tapahtuu kestävästi	Bio- ja kiertotaloustoimialat ja kestävä matkailu kehittyvät
Uudistuva työ ja asuminen	Keskustan elinvoima kasvaa	Monipaikkainen asuminen ja työ lisääntyvät, asumisen tarjonta lisääntyy, tapahtumatarjonta laajenee
	Nettomuutto kasvaa	Onnistunut asumisen markkinointi, asukastyytyväisyys, asumisen tarjonta
Toimija keskiössä	Heinolan arvostus kasvaa	Selkeä identiteetti, erottuvuus kohderyhmissä
	Päätöksenteko perustuu tietoon	Tietopohjan laajentaminen toimintaympäristöanalyysijä, vaikutusarviointeja ja vaihtoehtoisia päätösvaihtoehtoja varten
	Henkilöstö on motivoitunutta	Rohkeat kokeilut uudenlaisten tavoitteiden saavuttamiseksi
Talouden tasapaino	Velkamäärä vähentyy	Käyttötulojen kasvun mahdollistaminen
	Tilatehokkuus paranee	Käyttöasteen nostaminen ja käyttämättömien kiinteistöjen myynti
	Nettomenojen kasvu on hallinnassa	Nettokustannuksiin vaikuttaminen tulopuolta vahvistamalla
	Nettomenojen kasvu on hallinnassa	Nettokustannuksiin vaikuttaminen tulopuolta vahvistamalla

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut (koko toimiala)

Tunnusluku	Toteutuma 2019	Ennuste 2020	Tavoite 2021
Nettomenot/asukas	199 €	223 €	262 €
Tuotot % kuluista	44,5 %	44,4 %	40,5 %

Riskienhallinta

Tunnistettu riski	Riskin merkittävyys (1-3)	Riskin todennäköisyys (1-3)	Hallintakeino
Koronan vaikutukset	2	1	Varasuunnitelmat, kustannusten hallinta, ennakointi
Henkilöstöriskit	1	1	Rekrytointipanostukset, esimiestyö, henkilöstön tyytyväisyys, sijaisuusjärjestelyt, panostus jaksamiseen

Riskin merkittävyys (1 erittäin merkittävä, -3 vähäinen)

Riskin todennäköisyys (1 erittäin todennäköinen -3 vähäinen)

Hyvinvointilautakunnan toimiala

Sitova taso toimialan netto

	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022 1000e	TS 2023 1000e	TS 2024 1000e
TULOT	2 625 334	2 234 800	2 668 800	2 032	2 012	2 002
MENOT	-28 340 594	-29 090 200	-28 607 200	-27 820	-26 991	-26 564
NETTO	-25 715 260	-26 855 400	-25 938 400	-25 788	-24 979	-24 562

Tuloslaskelma, nettositovuus

	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022 1000e	TS 2023 1000e	TS 2024 1000e
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	711 602	601 500	808 800	680	680	680
Maksutuotot	1 177 955	1 170 900	1 173 900	1 149	1 139	1 129
Tuet ja avustukset	632 035	388 400	587 600	100	85	85
Vuokratuotot	97 848	71 900	98 500	103	108	108
Muut toimintatuotot	5 894	2 100	0	0	0	0
Toimintatuotot	2 625 334	2 234 800	2 668 800	2 032	2 012	2 002
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut	-18 162 757	-18 252 600	-18 324 300	-17 744	-17 523	-17 307
Palvelujen ostot	-5 190 014	-5 479 100	-5 270 100	-5 350	-5 184	-5 127
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-567 928	-633 200	-580 700	-729	-563	-481
Avustukset	-803 719	-915 200	-864 900	-861	-851	-851
Vuokratulut	-3 552 244	-3 778 600	-3 539 500	-3 116	-2 850	-2 778
Muut toimintakulut	-63 085	-31 500	-27 700	-20	-20	-20
Toimintakulut	-28 339 747	-29 090 200	-28 607 200	-27 820	-26 991	-26 564
TOIMINTAKATE	-25 714 413	-26 855 400	-25 938 400	-25 788	-24 979	-24 562
Rahoitustuotot ja -kulut	-848	0	0	0	0	0
VUOSIKATE	-25 715 260	-26 855 400	-25 938 400	-25 788	-24 979	-24 562
Poistot ja arvonalent.	-1 709 672	-1 904 100	-475 200	-557	-522	-223
TILIKAUDEN TULOS	-27 424 932	-28 759 500	-26 413 600	-26 345	-25 501	-24 785

Toiminnan kuvaus

Hyvinvointipalveluiden kokonaistavoitteena on asukkaiden hyvinvointi ja kaupungin elinvoimaisuuden kehittyminen.

Hyvinvointipalveluiden toimiala vastaa kaupungin varhaiskasvatuspalveluiden, opetus- ja koulutuspalveluiden, nuoriso-, kirjasto- ja liikuntapalveluiden sekä museotoiminnan järjestämisestä. Hyvinvointipalvelut vastaa kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä sekä maahanmuuttajien kotouttamisesta ja heille järjestettävien palveluiden yhteensovittamisesta. Toimiala vastaa myös ennaltaehkäisevän päihdetyön tehtävistä.

Toimiala rakentuu varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen, virikkeellisen elämän sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualueista. Luottamushenkilöhallintoon kuuluvat hyvinvointilautakunta ja sen liikuntajaosto.

400 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualue

Vastuuhenkilö: hyvinvointipäällikkö Kirsi Mäkilä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualue käsittää oppilas- ja opiskelijahuollon sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintayksiköt. Toimintaa ohjaavat useat lait sekä paikalliset ja maakunnalliset ohjelmat.

Opiskeluhoolto on lakisääteistä ja sitä järjestetään kaikissa Heinolan kaupungin alueella toimivissa oppilaitoksissa. Yksiköitä ovat esi- ja perusopetuksen toimipisteet (138 +1435 oppilasta), Heinolan lukio (204 opisk.), Koulutuskeskus Salpaus (466 opisk.) sekä Suomen urheilupuisto (469 toisen asteen opisk.). Toiminta koostuu oppilaskohtaisesta tuesta (yksilöllinen opiskeluhoolto) ja oppilaitosyhteisöjen hyvinvoinnin lisäämisestä ja ongelmiin puuttumisesta (yhteisöllinen opiskeluhoolto). Opiskeluhoollon yksikön henkilöstöä ovat koulukuraattorit, vastaava kuraattori, koulupsykologit ja perhekuraattori.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yksikkö käsittää kunnan lakisääteisen HYTE-työn (mm. kaupungin monialaisen hyvinvointityöryhmän toiminta ja hyvinvointikertomustyö) sekä maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä toteutetaan poikkihallinnollisesti kaikissa ikäryhmissä.

Kotouttaminen kohdentuu pääasiassa kiintiöpakolaisten ja myönteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden maahanmuuttajien tukeen. Kotoutumista edistetään tiiviissä yhteistyössä mm. sosiaalipalveluiden, seurakuntien, Päijät-Hämeen Alipin ja Jyränkölän Kotouttamo -verkoston kanssa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yksikön henkilöstö muodostuu hyvinvointipäälliköstä ja maahanmuuttokoordinaattorista.

410 Opetus- ja koulutuspalvelut

Vastuuhenkilö: koulutusjohtaja Pia Helander

Opetus- ja koulutuspalvelut vastaa perus- ja lukio-koulutuksen sekä musiikkiopetuksen (Taiteen perusopetus, musiikki) järjestämisestä. Tehtäviin kuuluvat myös Heinolassa tapahtuvan 2. asteen koulutuksen yhteistyön (Heinolan lukio, Koulutuskeskus Salpaus, Suomen urheilupuisto) edistäminen sekä Heinolassa annettavan ammatillisen koulutuksen edunvalvonta.

Koulutus järjestetään omana palveluna lukuun ottamatta vaativaa erityistä tukea tarvitsevien perusopetuksen oppilaiden opetusta. Oppilas- ja opiskeluhoollon asiantuntijapalvelut (peruskoulu, lukio) järjestetään Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen -palvelualueen toimesta. Oppilasruokailu, kiinteistöjen hoito, siivous sekä vahtimestaripalvelut ostetaan sisäisenä palveluna kaupungin Tekniikka-toimialalta.

Muu koulutus muodostuu Heinolan kansalaisopiston tuesta, kuvataidekoulun (Taiteen perusopetus, kuvataide) avustuksista sekä Päijät-Hämeen kesäyliopiston jäsenmaksusta.

420 Varhaiskasvatuspalvelut

Vastuuhenkilö: varhaiskasvatusjohtaja Päivi Salminen

Varhaiskasvatuslaissa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista opetuksen, kasvatuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Kunnallinen varhaiskasvatus sisältää seuraavat muodot: päiväkotitoiminta, esiopetus, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatus toiminta. Heinolassa on viisi varhaiskasvatusaluetta. Lasten huoltajilla on mahdollisuus valita kunnallisen varhaiskasvatuspaikan vaihtoehtona lasten kotihoidon tuki tai yksityisen hoidon tuki, jolloin lapsen hoitaja on kunnan hyväksymä yksityinen palveluntuottaja, jonka toimintaa kunta valvoo.

430 Virikkeellinen elämä – palvelualue **Vastuuhenkilö: palvelualuejohtaja Anne Hottola**

Virikkeellinen elämän palvelualue vastaa kirjasto-, liikunta-, museo- ja nuorisopalveluiden tuottamisesta. Tehtäviin kuuluu myös avustusten jakaminen kolmannen sektorin toimijoille.

Toimintaympäristön muutokset ja näiden vaikutus strategiaan

400 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualue

Hallitusohjelmaan on kirjattuna opiskeluhuollon henkilöstön sitovat mitoitukset koskien 2. asteen oppilaitoksia. Toteutuessaan tämä lisää oppilas- ja opiskeluhuollon henkilöstöä. Sote-uudistuksessa oleva linjaus koulupsykologien ja -kuraattoripalveluiden keskittämisestä maakunnallisesti tulee toteutuessaan vaikuttamaan palvelualueen toimintaan.

410 Opetus- ja koulutuspalvelut

Suunnittelukaudella 2021-2024 perusopetuksen oppilasmäärä laskee noin 8 %. Oppilasmäärän lasku kohdistuu suunnittelukaudella peruskoulun alakouluihin (6-7 henkilöä), josta se kumuloituu seuraavina vuosina yläkouluun. Henkilöstömäärää vähennetään suhteessa oppilasmäärään ja opetusryhmäkokoihin.

Palveluverkko uudistuu suunnittelukaudella siten, että Sinilähde-talo otetaan käyttöön 1.3.2021 alkaen ja uusi lukio ja korjattu Lusin kouluyksikkö otetaan käyttöön 1.8.2021 alkaen. Rakennushankkeista Kailas-talo valmistuu syksyllä 2022, jolloin voidaan luopua Salpauksen, Tommola-talon ja Kailaan koulun pihalla olevista väistötiloista. Lusin 1.-2. lk:n toimintayksikkö lakkaa, kun Kirkonkylän koulun remontti on valmistunut.

420 Varhaiskasvatuspalvelut

Suunnittelukaudella 2021-2024 varhaiskasvatuspalvelun käyttäjien määrä vähenee arviolta 20%. Tämän muutoksen takia henkilöstömäärää vähennetään suhteessa lapsimäärään (suunnittelukaudella yhteensä 14 henkilötyövuotta). Lapsimäärän vähenemässä myös asiakasmaksutuotot pienenevät.

Asiakasmaksutuottoja vähentää hallitusohjelmaan suunniteltu varhaiskasvatusmaksujen alentaminen sekä yhteiskunnallinen tilanne. Asiakasmaksutuottojen kertymän vähenemistä kompensoidaan luopumalla kesäkuun harkinnanvaraisesta maksuhyvityksestä 1.1.2021 alkaen.

Palveluverkko uudistuu suunnittelukaudella siten, että Sinilähde-talo otetaan käyttöön 1.3.2021 alkaen. Sisäilmaongelmien vuoksi luovutaan Kailaan varhaiskasvatuksen tiloista 1.8.2021 alkaen esiopetuksen jäädessä ko. tiloihin. Kettukallion päiväkotimukaan lukien Lusin päiväkotiryhmä ja esiopetus siirtyy Kirkonkylän koulu-päiväkotirakennukseen remontin valmistuttua. Kailas-talo valmistuu syksyllä 2022. Mikäli yksiköiden aukioloajat halutaan pitää asiakkaiden tarpeiden mukaisina, tulee Jyrängön päiväkodista luopua 1.8.2023 alkaen ja Rainion päiväkodista 1.8.2024 alkaen.

430 Virikkeellinen elämä

Koko kirjastotalon monivuotinen remontointi, erityisesti ilmanvaihdon korjaaminen on saatava käyntiin. Kun kirjaston tilat remontoitetaan ja aikuisosasto saa uuden ilmeen, kirjastosta tulee kaupunki-laisten olohuone. Heinolan lukion / monitoimitalon valmistuessa nuorisopalvelut siirtyvät lukion kanssa samoihin tiloihin. Samalla kaupunkilaisten harrastusmahdollisuudet paranevat ja yhdistystoimijoiden tilahaasteet ratkaistaan. Vanhan linja-autoaseman muokkaaminen perhepuistiksi jatkuu.

Heinolan harrastemalli kehittyi seurojen ja kaupungin monialaisena yhteistyönä ja laajenee Suomen urheiluopiston ja Haaga-Helian ammattikorkeakoulun kanssa siten, että toimintaa liitetään kiinteämmin opiskelijoiden rooli sekä seurantatutkimus. Ikäihmisten avoin päivätoiminta on siirtynyt sosiaali- ja terveystoimesta hyvinvointitoimialalle. Uusi toimintamalli rakennetaan yhdessä mm Jyrängön Settlementin ja seurakunnan kanssa.

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä	Toimialan tavoite 2021
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi lisääntyy Kasvu tapahtuu kestävästi	<ul style="list-style-type: none"> Kaupunkilaisten virikkeellinen elämä vahvistuu Ennaltaehkäisevä, varhainen tuki vahvistuu
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> Keskustan elinvoima kasvaa Nettomuutto kasvaa	<ul style="list-style-type: none"> Vanhan linja-autoaseman alueelle syntyy vaiheittain 2021-2023 uusi perhepuisto Vetovoimaiset palvelut, joissa lisääntyy tietotekniikan hyödyntäminen
Toimija keskiössä <ul style="list-style-type: none"> Heinolan arvostus kasvaa Päätöksenteko perustuu tietoon Henkilöstö on motivoitunutta	<ul style="list-style-type: none"> Ei toimialatason tavoitteita
Talouden tasapaino <ul style="list-style-type: none"> Velkamäärä vähentyy Tilatehokkuus paranee Nettomenojen kasvu on hallinnassa	<ul style="list-style-type: none"> Monitoimitalojen käyttöaste on hyvä. Varhaiskasvatuksen ja opetuksen palvelut järjestetään lapsi- ja oppilasmäärän mukaisesti.

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut (koko toimiala)

Tunnusluku	Toteutuma 2019	Ennuste 2020	Tavoite 2021
Opiskeluhoito €/oppilas/opiskelija	135	147	154
Varhaiskasvatus €/asukas €/lapsi	378 7539	398 7931	396 9306
Perusopetus €/asukas €/oppilas	672 8385	700 9107	653 8828
Lukiokoulutus €/asukas €/opiskelija	89 8306	94 8791	100 9389
Musiikkiopisto €/asukas €/opiskelija €/opetustunti	27 1378 50	28 1450 53	28 1438 53
Peruskoulun suorittaneiden osuus/% 9. luokkalaisista	99	99	100
Virikkeellinen elämä nettokustannukset €/asukas	169	167	167
Virikkeellisen elämän (kirjasto, liikunta, nuoriso ja museo) toimin- nan ryhmätoimintaan osallistuneet	383 995	350 000	400 000
Kirjaston lainausten määrä/tapah- tumamäärät	256 000/123	220 000/50	260 000/80
Ulkopuolinen rahoitus/€ • Varhaiskasvatuspalv. • opetus- ja koulutuspalv. • virikkeellinen elämä	• 19 506 • 265 500 • 166 047	• 146 505 • 378 995 • 128 000	• 199 299 • 300 000 • 60 000

Riskienhallinta

Tunnistettu riski	Riskin merkittävyys (1-3)	Riskin todennäköisyys (1-3)	Hallintakeino
Varhaiskasvatuksen opettajien saatavuus	1	1	Palkkaus Positiivinen työnantajakuva Paikkansa pitävä kaupunkikuva
Sijaisten saatavuus varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen	1	1	Soten kanssa yhteinen rekryyksikkö
Poliittisten, pitkän aikavälin, päätösten viivästyminen palveluverkosta	1	2	Avoin ja faktat tunnistava keskustelu ja yhteinen näkemys tulevaisuuden todellisuudesta
Kirjaston tilakysymys	1	1	Kaupunki hankkii osake-enemmistön kiinteistöosakeyhtiöstä ja käynnistää vaiheittaisen peruskorjausprosessin

Riskin merkittävyys (1 erittäin merkittävä, -3 vähäinen)

Riskin todennäköisyys (1 erittäin todennäköinen -3 vähäinen)

Teknisen lautakunnan toimiala

Sitova taso toimialan netto

	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022 1000e	TS 2023 1000e	TS 2024 1000e
TULOT	19 482 178	19 769 500	19 132 000	18 434	18 093	17 974
MENOT	-23 345 714	-24 236 900	-23 795 300	-23 087	-22 925	-22 578
NETTO	-3 863 536	-4 467 400	-4 663 300	-4 653	-4 832	-4 604

Tuloslaskelma, nettositovuus

	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022 1000e	TS 2023 1000e	TS 2024 1000e
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	10 459 389	11 025 800	10 419 300	10 159	10 093	10 028
Maksutuotot	10 446	5 700	5 700	6	6	6
Tuet ja avustukset	139 754	110 000	110 000	110	110	110
Vuokratuotot	8 398 987	8 359 900	8 303 400	7 866	7 591	7 537
Muut toimintatuotot	38 178	900	700	0	0	0
Toimintatuotot	19 046 754	19 502 300	18 839 100	18 141	17 800	17 681
Valmistus omaan käyttöön	433 176	267 200	291 000	291	291	291
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut	-8 057 725	-8 240 200	-7 993 300	-7 783	-7 789	-7 745
Palvelujen ostot	-7 205 119	-7 770 100	-7 602 900	-7 482	-7 720	-7 430
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-4 649 198	-4 835 000	-4 777 500	-4 743	-4 678	-4 675
Avustukset	-5 553	-1 300	-6 300	-6	-6	-6
Vuokrakulut	-2 727 002	-2 685 200	-2 708 600	-2 369	-2 028	-2 018
Muut toimintakulut	-72 214	-78 900	-70 500	-68	-68	-68
Toimintakulut	-22 716 811	-23 610 700	-23 159 100	-22 451	-22 289	-21 942
TOIMINTAKATE	-3 236 881	-3 841 200	-4 029 000	-4 019	-4 198	-3 970
Rahoitustuotot ja -kulut	-626 655	-626 200	-634 300	-634	-634	-634
VUOSIKATE	-3 863 536	-4 467 400	-4 663 300	-4 653	-4 832	-4 604
Poistot ja arvonalent.	-3 342 670	-4 239 100	-7 447 100	-8 072	-8 825	-8 898
TILIKAUDEN TULOS	-7 206 206	-8 706 500	-12 110 400	-12 725	-13 657	-13 502

Toiminnan kuvaus

Tekniikkatoimiala palvelee kaikkia kaupunkilaisia ja kaupunkiorganisaation muita toimialoja tuottamalla toimivan ja viihtyisän kaupungin edellyttämiä yhdyskuntateknisiä palveluita sekä toimitila-, ruoka- ja siivouspalveluita.

Toimialan organisaatioon jää vuoden 2021 alusta alkaen kolme palvelualueetta: kuntatekniikka, tilakeskus sekä ruoka- ja siivouspalvelu. Tekniikan hallinnon palvelualue lakkautetaan, koska pääosa sen aiemmista tehtävistä ja henkilöstöstä on jo siirretty yhteisten palveluiden toimialalle. Toimialan luottamusmiesshallinnosta vastaa tekninen lautakunta.

Kuntatekniikka

Kuntatekniikan palvelualue vastaa katujen ja kunnallistekniikan, puistojen ja puistometsien, leikki-paikkojen, ulkoliikuntapaikkojen ja muiden yleisessä käytössä olevien ulkoalueiden suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta. Kaupungin vesilaitos muodostaa palvelualueeseen kuuluvan taseyksikön. Kuntatekniikkaan kuuluvat myös sataman, laituri- ja kaivonpaikkojen ja kaupungin metsäomaisuuden hoito sekä kaupungin vesialueiden kalastuksenhoitoon liittyvät tehtävät. Lisäksi palvelualue vastaa kaupungin soravaroista, ylijäämämaiden ja lumen vastaanotosta sekä kaupungin konekeskus- ja korjaamotoiminnoista.

Tilakeskus

Tilakeskus huolehtii kaupungin omistamien rakennusten ja osakehuoneistojen sekä vuokratilojen huollosta, kunnossapidosta sekä korjausten järjestämisestä. Tilakeskus vastaa myös kaupungin omistukseen rakennettavien toimitilojen hankesuunnittelusta, suunnittelun ohjauksesta ja rakennuttamisesta käyttäjien tarpeiden mukaan.

Ruoka- ja siivouspalvelut

Palvelualue tuottaa kaupunkiorganisaation sisäisiä tukipalveluita ja asiakaspalveluita. Ruokapalveluyksikkö tuottaa ateriapalvelut kaupungin päivähoito-, esiopetus- ja kouluyksiköille, lukiolle, terveyskeskukselle sekä koti-, vanhus- ja vammaispalvelun asiakkaille. Lisäksi myydään henkilöstöateriapalvelua kaupungin työntekijöille.

Siivouspalveluyksikkö tuottaa siivouspalveluja kaupungin toimitiloissa sekä sairaala-apulaispalvelun terveyskeskuksessa ja Mäntylän asumispalveluyksikössä. Lisäksi myydään siivouspalvelua Päijät-Hämeen laitoshuolto yhtiölle.

Toimintaympäristön muutokset ja näiden vaikutus strategiaan

Tekniikan hallinto -palvelualue lakkautetaan vuoden 2021 alusta. Palvelualueen ne tehtävät ja kustannuspaikat, jotka säilyvät tekniikan toimialalla, siirretään pääosin kuntatekniikan palvelualueelle. Näihin kuuluu mm. Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen maksuosuuksien hoito sekä kuntaohjauksen valmistelu. Palvelualueen henkilöstöstä kuntatekniikkaan siirtyy teknisen toimen johtaja, ja kaksi muuta henkilöä toisille toimialoille.

Kaupungin sisäisissä tilavuokrissa otetaan käyttöön pääomavuokra, nykyisen vuokramallin perusteella vain ylläpitovuokraan. Muutoksen pohjana oleva laskentamalli edellyttää, että rakennusten/tilojen nykyarvo ja tulevat korjauskulut on arvioitava kattavasti.

Covid-19-viruksen vaikutukset yhteiskunnan toimintoihin jatkunevat vielä ensi vuonna. Tekniikka-toimialan on varauduttava mahdollisiin toimintamallien muutoksiin ruoka- ja siivouspalveluissa sekä toimitilajärjestelyihin erityisesti koulujen ja päiväkotien osalta. Oman toiminnan riskitason hallinta on erityisen tärkeää mm. vesihuollossa.

Valmisteilla olevan sote-maakuntauudistuksen vaikutuksiin tulee varautua sote-kiinteistöjen osalta. Lausuntokierroksella oleva hallituksen uusi sote-malli muodostaa kunnille epävarmuuden siitä, mitä niiden sosiaali- ja terveydenhuollon toimitiloille tapahtuu pitemmällä aikajänteellä. Lakiesityksen mukaan sote-maakunnat vastaavat alueillaan sosiaali- ja terveyspalveluista vuoden 2023 alusta, josta alkaen maakunnat vuokraavat kuntien omistamat sote-toimitilat kolmen vuoden siirtymäajaksi ja halutessaan vielä neljänneksi optiovuodeksi.

Toiminnan painopisteet

- Vesihuollon varmuutta kehitetään jatkamalla pohjavesiottamoiden suunnittelua (Ala-Musteri ja Hevossaari). Ala-Musterin vedenottamalla varaudutaan saneerausinvestointeihin. Pumpaamoiden toimintavarmuutta kehittävä automaatiohanke viedään loppuun.
- Sataman aluetta kehitetään keskustan elinvoiman tukemiseksi: huoltorakennus korvataan uudella ja rantamuuria korjataan satamatoiminnan turvallisuuden takaamiseksi.
- Edistetään kokonaisvaltaisesti kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita ja kaupunkiympäristön esteettömyyttä. Liikenteen ja kaupunkiympäristön suunnittelussa priorisoidaan kestävät liikkumismuodot ja hyvinvointi. Edistämistyöllä toteutetaan liikennejärjestelmäsuunnitelman, kaupungin hyte-työn, Hinku-sitoumusten ja valmisteilla olevan Lahden seudun MAL-sopimuksen tavoitteita.

- Metsä- ja kalatalous: Kansallisen kaupunkipuiston potentiaalisten Metso-kohteiden inventointi on valmistunut vuonna 2013. Käynnistetään neuvottelut ELY-keskuksen kanssa soveltuvimpien kohteiden suojelemisesta Metso-ohjelman puitteissa. Suojelu mahdollistaa korvausten saamisen menetettyihin hakuumahdollisuuksiin perustuen.
- Tilakeskuksen toiminnassa painottuvat edelleen palveluverkkopäätösten mukaisten koulu- ja päiväkotinvestointien suunnittelunohjaus-, rakennuttamis- ja valvontatehtävät. Lukion ja nuorisopalvelujen rakennus valmistuu kesällä 2021. Kailas-talon rakentaminen alkaa. Kirkonkylän koulu on hanke- ja pääsuunnitteluvaiheessa, ja vuoden lopulla rakentamisvaiheessa.
- Kaupungin toimitilakannan suunnitelmallista hallintaa ja tiedolla johtamisen kehitetään.

Tietojärjestelmien osalta selvitetään kiinteistökannan kokonaishallintaan soveltuvan uuden ohjelmistokokonaisuuden käyttöönottoa. Mm. projektipankkina toimivan Buildercom BEM -ohjelmiston käyttöä te-hostetaan ja integroidaan muihin tietojärjestelmiin mm. huoltopyyntöjen ja sisäilma-asioiden osalta.

- Rakennuskannan ylläpidon PTS-suunnittelussa painotetaan kuntien energiatehokkuussopimuksen (KETS) mukaisia energiakatselmuksia, muuta energiatehokkuuden edistämistä ja avustuskanavien käytön optimointia. Kiinteistöillä selvitetään erityisesti aurinkoenergian hyödyntämistä sekä energi-ansäästöinvestointien vaihtoehtoisia rahoitus- ja toteutusmalleja.
- Ruokapalveluissa varaudutaan uuden Kailas-talon tuotantokeittiöön ja sen uuteen kylmäkeittiötuotantomalliin. Palvelumallin muutos edellyttää muutoksia Jyrängön ja Lyseonmäen koulun keittiöihin.

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä	Toimialan tavoite 2021
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> • Hyvinvointi lisääntyy • Kasvu tapahtuu kestävästi 	<ul style="list-style-type: none"> • Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita sekä esteettömyyttä edistetään
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> • Keskustan elinvoima kasvaa • Nettomuutto kasvaa 	<ul style="list-style-type: none"> • Heinolan houkuttelevuutta ja elinvoimaa lisäävät kaupunkiympäristö- ja liikenneverkkoinvestoinnit • Toimivaa arkea tukevat yhdyskuntatekniset palvelut
Toimija keskiössä <ul style="list-style-type: none"> • Heinolan arvostus kasvaa • Päätöksenteko perustuu tietoon • Henkilöstö on motivoitunutta 	<ul style="list-style-type: none"> • Rakennus- ja yhdyskuntainfrastruktuurin tietojärjestelmien kehittäminen
Talouden tasapaino <ul style="list-style-type: none"> • Velkamäärä vähentyy • Tilatehokkuus paranee • Nettomenojen kasvu on hallinnassa 	<ul style="list-style-type: none"> • Tiivistetään kaupungin toimipisteiden verkostoa ja tilankäytön tehokkuutta. • Optimoidaan sisäistä palvelutuotantoa toimipisteverkko huomioiden

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluku	Toteutuma 2019	Ennuste 2020	Tavoite 2021
Katujenhoidon kustannus, €/m ²	1,09	1,12	1,12
Vuotoveden osuus jätevedenpuhdistamon vastaanottamasta vesimäärästä, %	49,8	49,0	48,0
Ateriasuoritteiden keskimääräinen tuotantokustannus, €	3,47	3,45	3,45
Siivouspalvelun tuntikohtainen kokonaiskustannus, €/h	20,67	21,01	20,95
Siivouspalvelun pinta-alakohtainen kokonaiskustannus, €/neliöt	1,87	1,87	1,80

Riskienhallinta

Tunnistettu riski	Riskin merkittävyys (1-3)	Riskin todennäköisyys (1-3)	Hallintakeino
Henkilöstöriskit (henkilöstön vaihtuma ja rekrytoinnin onnistumisen epävarmuus)	3	2	Ennakoiva henkilöstösuunnittelu. Hiljaisen tiedon siirron varmistaminen. Positiivinen työnantajakuva
Hankintojen aikataulun venyminen	2	2	Hankinta-asioiden koulutus ja ohjeistus. Investointisuunnitelma pitemmälle ajanjaksolle. Ennakoi-va työsuunnittelu.
Äkillinen toimintahäiriö ruokapalveluissa (sähkön- tai vedenjakelun häiriö, muu toimitushäiriö tms.)	1	3	Varastossa väh. 1 päivän valmiusruoka.

Riskin merkittävyys (1 erittäin merkittävä, -3 vähäinen)

Riskin todennäköisyys (1 erittäin todennäköinen -3 vähäinen)

Lupa- ja valvontalautakunnan toimiala

Sitova taso toimialan netto

	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022 1000e	TS 2023 1000e	TS 2024 1000e
TULOT	534 886	506 000	524 500	527	527	527
MENOT	-1 027 500	-1 078 200	-1 063 000	-1 066	-1 016	-1 017
NETTO	-492 614	-572 200	-538 500	-539	-489	-490

Tuloslaskelma, nettositovuus

	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022 1000e	TS 2023 1000e	TS 2024 1000e
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	100 924	112 500	148 500	151	151	151
Maksutuotot	356 879	358 500	356 000	356	356	356
Tuet ja avustukset	12 698	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	318	0	0	0	0	0
Toimintatuotot	470 819	471 000	504 500	507	507	507
Valmistus omaan käyttöön	64 067	35 000	20 000	20	20	20
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut	-555 699	-552 100	-628 700	-628	-578	-578
Palvelujen ostot	-445 100	-491 400	-402 900	-400	-400	-400
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-4 514	-10 400	-9 700	-12	-12	-12
Avustukset	-150	-500	-500	0	0	0
Vuokrakulut	-22 328	-23 400	-20 700	-25	-25	-26
Muut toimintakulut	291	-400	-500	-1	-1	-1
Toimintakulut	-1 027 500	-1 078 200	-1 063 000	-1 066	-1 016	-1 017
TOIMINTAKATE	-492 614	-572 200	-538 500	-539	-489	-490
VUOSIKATE	-492 614	-572 200	-538 500	-539	-489	-490
Poistot ja arvonalent.	-31 893	-36 700	-12 700	-12	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-524 506	-608 900	-551 200	-551	-489	-490

Toiminnan kuvaus

Lupa- ja valvontatoimiala tuottaa kunnan lakisääteiset ympäristönsuojeluviranomaisen ja rakennusvalvontaviranomaisen tehtävät Heinolassa sekä yhteistyösopimuksella Hartolan ja Sysmän kuntien ympäristönsuojelun viranhaltijapalvelut. Lupa- ja valvontatoimiala tilaa ympäristöterveydenhuollon viranomaistehtävät Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymältä. Näitä ovat terveysvalvonta ja eläinlääkäripalvelut.

Toimiala muodostuu kahdesta palvelualueesta / yksiköstä: ympäristönsuojelu ja rakennusvalvonta. Lupa- ja valvontatoimiala on osa elinvoiman, maankäytön ja kuntatekniikan muodostamaa palveluketjua, joka markkinoinnin, maanhankinnan, kaavoituksen, tonttien ja infran rakentamisen kautta vaikuttaa yritysten ja asukkaiden sijoittumiseen paikkakunnalle. Tavoitteena on hoitaa lupien käsittely sujuvasti ja oikeudenmukaisesti.

Uusien lupien lisäksi tehdään jatkuvaa valvontaa, jonka tavoitteina ovat elinympäristön terveellisyys, turvallisuus ja monipuolisuus sekä tasapuolinen kilpailuympäristö ja oikeudenmukainen kiinteistövero.

Toimintaympäristön muutokset ja näiden vaikutus strategiaan

Vuonna 2021 ei ole tiedossa merkittäviä muutoksia toimintaympäristössä. Ympäristönsuojelulainsäädännössä tulee voimaan ympäristöllisten lupamettelyjen yhteensovittamista koskeva laki. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii yhteensovittavana viranomaisena, kun samalle hankkeelle haetaan ympäristölupaa, vesilain mukaista lupaa ja/tai MRL:n mukaista lupaa.

MRL:n uudistuksen odotetaan tulevan voimaan vuonna 2022. Tämän hetken tietojen mukaan se voi muuttaa kunnan rakennusvalvonnan työtehtäviä.

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä	Toimialan tavoite 2021
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi lisääntyy Kasvu tapahtuu kestävästi	<ul style="list-style-type: none"> Asiantuntemus, tuki muille toimialoille. Tasapuolinen ja oikeudenmukainen valvonta.
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> Keskustan elinvoima kasvaa Nettomuutto kasvaa	<ul style="list-style-type: none"> Palvelukokemus, sujuva lupakäsittely.
Toimija keskiössä <ul style="list-style-type: none"> Heinolan arvostus kasvaa Päätöksenteko perustuu tietoon Henkilöstö on motivoitunutta	<ul style="list-style-type: none"> Tietopohjan vahvistaminen (rakennus- ja huoneistorekisteri, luontotiedot, ympäristövaikutukset) Työhyvinvointikyselyn tulos, tavoite kaupungin yhteinen
Talouden tasapaino <ul style="list-style-type: none"> Velkamäärä vähentyy Tilatehokkuus paranee Nettomenojen kasvu on hallinnassa	<ul style="list-style-type: none"> -

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluku	Toteutuma 2019	Ennuste 2020	Tavoite 2021
Rakennuslupien määrä uudet asuinrakennukset / uudisrakennusten osuus kaikista lupahakemuksista	12	4	8
Rakennuslupien määrä uudet loma-asunnot	18	14	18
Rakennuslupien käsittelyaika (siitä, kun piirustukset kunnossa)	18 päivää	18 päivää	18 päivää
Ympäristönsuojelun lupien ja rekisteröityjen lukumäärä valvontaohjelmassa	64	64	65
	34/40	36/41	40/40

Riskienhallinta

Tunnistettu riski	Riskin merkittävyys (1-3)	Riskin todennäköisyys (1-3)	Hallintakeino
Henkilöstöriskit (työn kuormittavuus)	2	1,5	Työmäärän seuraaminen, palkkatasa-arvon edistäminen
Tietoturvariskit	2	2	Huolellisuus, esilläpito, perehdyttäminen ja koulutukset
Vahinkoriskit (esim. rakennuksen sortuminen, ympäristövahinko)	1	2	Valtakunnallisten ja alueellisten ohjekirjeiden oikea käsittely

Riskin merkittävyys (1 erittäin merkittävä, -3 vähäinen)

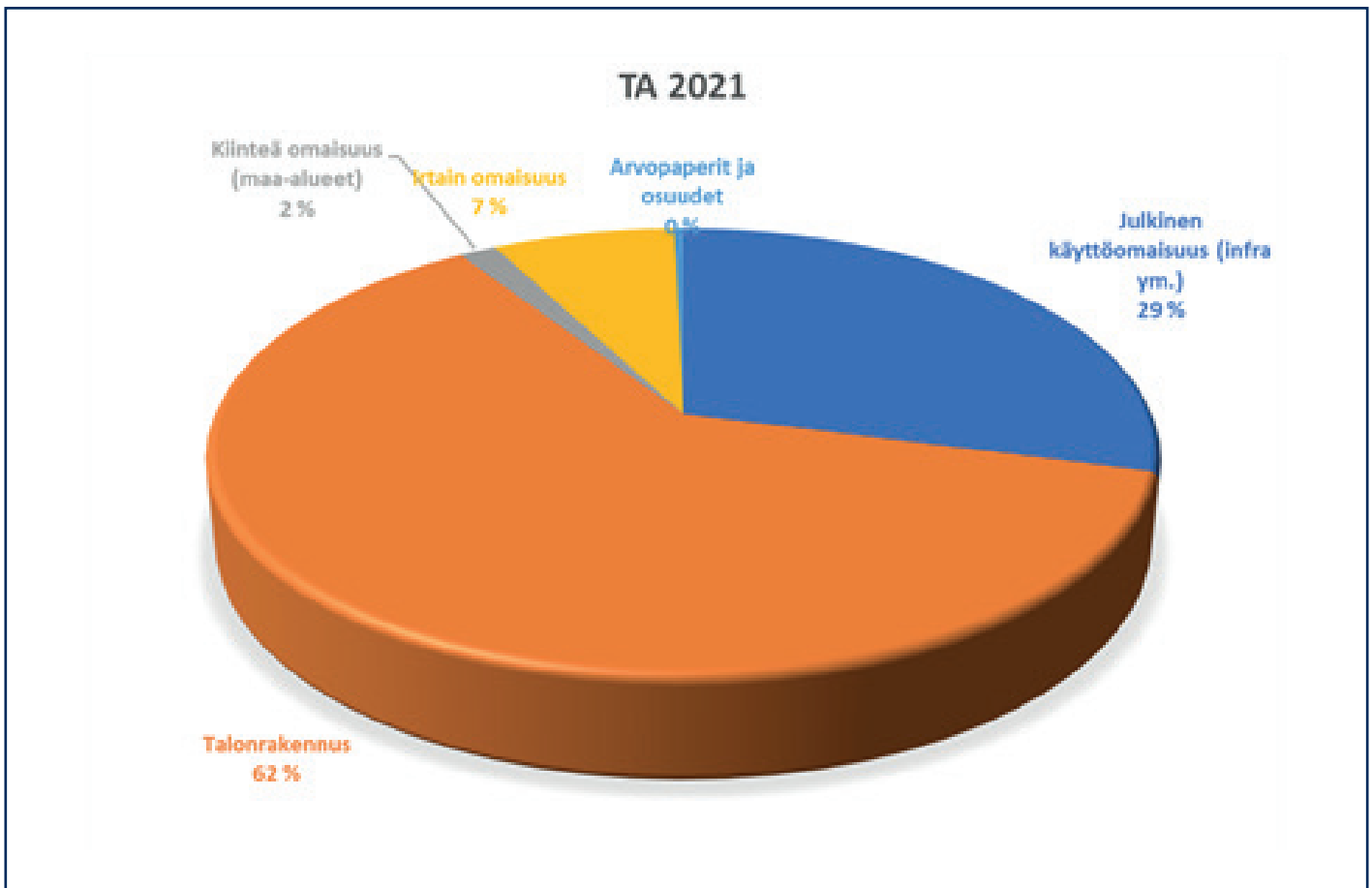
Riskin todennäköisyys (1 erittäin todennäköinen -3 vähäinen)

Vuoden 2021 määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto

	Määrärahat (-) 2021	Tuloarviot (+) 2021	Netto 2021
KÄYTTÖTALOUSOSA	-153 555 500	37 222 300	-116 333 200
YHTEISET PALVELUT (nettositova)	-6 562 600	354 900	-6 207 700
SOSIAALI- JA TERVEYS (nettositova)	-85 495 500	11 293 400	-74 202 100
ELINVOIMA (nettositova)	-8 031 900	3 248 700	-4 783 200
HYVINVOINTI (nettositova)	-28 607 200	2 668 800	-25 938 400
TEKNIikka (nettositova)	-23 795 300	19 132 000	-4 663 300
LUPA- JA VALVONTA (nettositova)	-1 063 000	524 500	-538 500

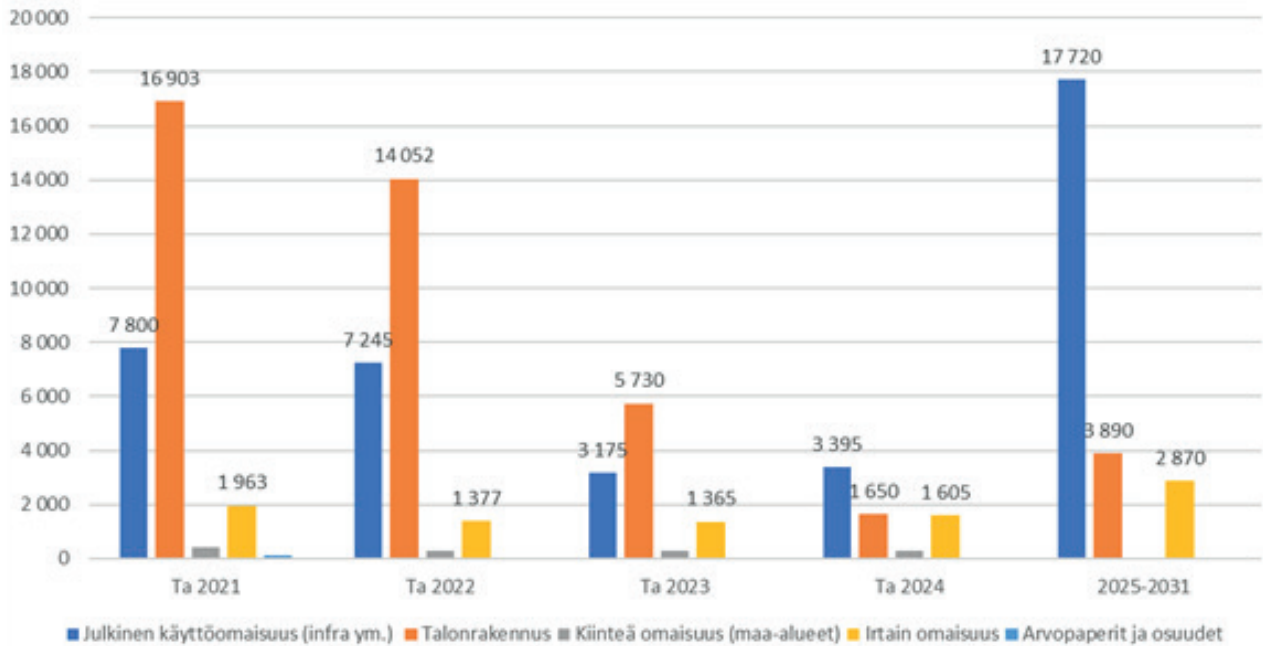
4. INVESTOINTIOSA

Vuoden 2021 talousarvion investointien jakauma on esitetty alla olevassa kuvassa.

Bruttoinvestoinnit 2019-2024

Investoinnit toimialoittain

YHTEISET PALVELUT

KAUPUNGINHALLITUS	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
TULOT	99 900	0	0	0	0	0
MENOT	-137 559	-973 000	-950 000	-400	-400	-400
NETTO	-37 659	-973 000	-950 000	-400	-400	-400

SOSIAALI- JA TERVEYS

TERVEYSPALVELUT	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
MENOT	-339 691	-395 700	-415 000	-415	-415	-415
NETTO	-339 691	-395 700	-415 000	-415	-415	-415

HOITO- JA VANHUS- PALVELUT	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
MENOT	0	-62 200	-44 000	-15	-15	-15
NETTO	0	-62 200	-44 000	-15	-15	-15
SOSIAALIPALVELUT	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024

				1000e	1000e	1000e
MENOT	-18 720	-214 000	-25 000	-15	-15	-15
NETTO	-18 720	-214 000	-25 000	-15	-15	-15

SOSIAALI- JA TERVEYS YHTEENSÄ	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
MENOT	-362 311	-671 900	-484 000	-445	-445	-445
NETTO	-362 311	-671 900	-484 000	-445	-445	-445

ELINVOIMA

KULTTUURI	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
MENOT	-13 497	0	0	0	-75	0
NETTO	-13 497	0	0	0	-75	0

MAANKÄYTTÖ	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
TULOT	2 177	100 000	100 000	0	0	0
MENOT	-173 979	-440 000	-500 000	-370	-300	-300
NETTO	-171 801	-340 000	-400 000	-370	-300	-300

ELINVOIMA YHTEENSÄ	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
TULOT	2 177	100 000	100 000	0	0	0
MENOT	-1 043 734	-440 000	-500 000	-370	-375	-300
NETTO	-1 041 557	-340 000	-400 000	-370	-375	-300

HYVINVOINTI

OPETUS JA KOULUTUS	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
MENOT	0	-79 000	-61 200	-85	-70	0
NETTO	0	-79 000	-61 200	-85	-70	0

VARHAISKASVATUS	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
MENOT	0	-25 000	0	-60	0	0
NETTO	0	-25 000	0	-60	0	0

VIRIKKEELLINEN ELÄMÄ	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
MENOT	-45 839	-40 000	-50 000	-100	0	0
NETTO	-45 839	-40 000	-50 000	-100	0	0

HYVINVOINTI YHTEENSÄ	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
MENOT	-45 839	-144 000	-111 200	-245	-70	0
NETTO	-45 839	-144 000	-111 200	-245	-70	0

TEKNIikka

KUNTATEKNIikka Kävelyn ja pyöräilyn olos.keh	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
MENOT	0	0	-500 000	-500	-500	-800
NETTO	0	0	-500 000	-500	-500	-800

Keskustan kehittäminen	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
MENOT	-1 377 835	-1 200 000	-250 000	-1 200	0	0
NETTO	-1 377 835	-1 200 000	-250 000	-1 200	0	0

Sinitaival eteläosa	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
MENOT	-109 035	-3 240 000	-1 270 000	-300	0	0
NETTO	-109 035	-3 240 000	-1 270 000	-300	0	0

Ala-Musterin vedenott. korjaus	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
MENOT	-20 714	-500 000	-2 500 000	-1 000	0	0
NETTO	-20 714	-500 000	-2 500 000	-1 000	0	0

Muu kuntatekniikka	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
TULOT	1 766	0	178 000	0	0	0
MENOT	-9 194 322	-5 495 000	-3 615 000	-4 405	-3 015	-3 025
NETTO	-9 192 556	-5 495 000	-3 437 000	-4 405	-3 015	-3 025

KUNTATEKNIikka YHTEENSÄ	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
TULOT	1 766	0	178 000	0	0	0
MENOT	-10 701 907	-10 435 000	-8 135 000	-7 405	-3 515	-3 825
NETTO	-10 700 141	-10 435 000	-7 957 000	-7 405	-3 515	-3 825

TILAKESKUS

Kaupungintalon peruskorjaus	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
MENOT	0	0	-30 000	-200	-750	-750
NETTO	0	0	-30 000	-200	-750	-750

Lukion rakentaminen	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
TULOT	0	0	55 000	0	0	0
MENOT	-2 490 786	-9 500 000	-5 739 200	0	0	0
NETTO	-2 490 786	-9 500 000	-5 684 200	0	0	0

Kailas-talon rakentaminen	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
MENOT	-48 946	-4 000 000	-8 300 000	-10 390	0	0
NETTO	-48 946	-4 000 000	-8 300 000	-10 390	0	0

Kirkonkylän koulun peruskorjaus	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
MENOT	0	-200 000	-300 000	-2 900	-3 730	0
NETTO	0	-200 000	-300 000	-2 900	-3 730	0

Muu tilakeskus	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
TULOT	25 227	700 000	350 000	0	0	0
MENOT	-5 774 081	-11 130 000	-2 534 000	-562	-1 250	-880
NETTO	-5 748 855	-10 430 000	-2 184 000	-562	-1 250	-880

TILAKESKUS YHTEENSÄ	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
TULOT	25 227	700 000	405 000	0	0	0
MENOT	-8 313 813	-24 830 000	-16 903 200	-14 052	-5 730	-1 630
NETTO	-8 288 587	-24 130 000	-16 498 200	-14 052	-5 730	-1 630

RUOKA- JA SIIVOUS- PALVELUT	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
MENOT	0	0	-83 000	-57	-35	-350
NETTO	0	0	-83 000	-57	-35	-350

TEKNIikka YHTEENSÄ	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
TULOT	26 992	700 000	583 000	0	0	0
MENOT	-19 015 720	-35 265 000	-25 121 200	-21 514	-9 280	-5 805
NETTO	-18 988 728	-34 565 000	-24 538 200	-21 514	-9 280	-5 805

INVESTOINNIT YHTEENSÄ	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
TULOT	129 070	800 000	683 000	0	0	0
MENOT	-20 643 223	-37 493 900	-27 166 400	-22 974	-10 570	-6 950
NETTO	-20 514 153	-36 693 900	-26 483 400	-22 974	-10 570	-6 950

5. TULOSLASKELMAOSA

Sisäinen tuloslaskelma	TP 2019	TP 2020	TPE 2020	TA 2021	Kasvu tpe20 %
Toimintatuotot	38 316 925	38 849 300	36 966 800	36 890 400	-76 400 -0,2
Valmistus omaan käyttöön	506 283	302 200	302 200	314 000	11 800 3,9
	38 823 209	39 151 500	37 269 000	37 204 400	-64 600 -0,2
Toimintakulut	-146 011 358	-149 385 300	-149 134 200	-152 919 300	3 785 100 2,4
Toimintakate	-107 188 149	-110 233 800	-111 865 200	-115 714 900	3 849 700 3,4
					0
Verotulot	68 404 293	67 167 000	71 500 000	72 900 000	1 400 000 2,0
Valtionosuudet	43 448 560	51 084 000	51 200 000	49 500 000	-1 700 000 -3,3
Rahoitustuotot ja -kulut	3 756 844	2 922 000	312 200	2 530 900	2 218 700 710,7
Vuosikate	8 421 547	10 939 200	11 147 000	9 216 000	1 931 000 17,3
Poistot ja arvonalentumiset	-6 367 466	-8 100 000	-9 600 000	-9 200 000	-400 000 4,2
Tilikauden tulos	2 054 081	2 839 200	1 547 000	16 000	-1 531 000 -99,0
Poistoeron lis. (-) tai vähä. (+)	100 534	0		0	
Tilikauden ylijäämä+/alijäämä	2 154 615	2 839 200	1 547 000	16 000	-1 531 000 99,0

Tuloslaskelma osoittaa, miten tulorahoitus kattaa kunnan palvelujen tuottamisesta aiheutuvat menot. Tulorahoituksen riittävyttä arvioidaan toiminta- ja vuosikatteen sekä tilikauden tuloksen avulla.

Toimintakate on toimintatulojen ja -menojen erotus. Se osoittaa, paljonko toimintamenoista jää kattavaksi verotuloilla, käyttötalouden valtionosuuksilla ja rahoitustuloilla. Vuoden 2021 talousarviossa toimintakate heikkenee vuoden 2020 ennusteseen nähden 3,4 %:ia.

Vuosikate ilmoittaa, paljonko talousarviovuoden tulorahoituksesta jää investointien ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen.

Talouden tasapainoa arvioitaessa vuosikatteen riittävyttä tulisi verrata poistoihin ja nettoinvestointeihin. Vuoden 2021 talousarvion vuosikate kattaa suunnitelman mukaisista poistoista 100 % Nettoinvestoinneista vuosikate kattaa n. 35 %, mikä johtuu poikkeuksellisen suuresta investointitasosta.

Tilikauden tulos kertoo tilikauden tulojen ja menojen erotuksen. Vuoden 2021 talousarvion tulos on 16 t euroa ylijäämäinen. Tilikauden tulosta voidaan vielä käsitellä rahastojen/tai varausten muutoksilla eli niin sanotuilla tuloksen käsittelyillä.

Tuloslaskelman viimeinen rivi osoittaa tilikauden yli-/alijäämän, joka vuonna 2021 on 0,02 milj. euroa ylijäämäinen.

Verotulot

Talousarvion verotulokohta koostuu kunnan tuloverosta eli kunnallisverosta, yhteisöverosta sekä kiinteistöverosta.

Kaupungin talousarvio 2021 perustuu kuluvan vuoden voimassa olevaan 20,5 prosentin kunnallisveroasteeseen ja kuluvan vuoden voimassa oleviin kiinteistöveroasteisiin.

Kunnallisvero

Kunnallisvero on arvioitu 72,9 milj. euroksi eli vuoden 2020 tilinpäätösennustetta vain 0,7 milj. euroa suuremmaksi. Arvio perustuu Kuntaliiton veroennustekehikkoon ja kaupungin oman tilanteen arviointiin, jossa on huomioitu hallituksen talousarvioesityksessä tekemät päätökset sekä tilastokeskuksen uusimmat väestöennusteet.

Kiinteistövero

Kiinteistöverolaskelmat vuodelle 2021 perustuvat vuonna 2020 voimassa oleviin kiinteistöveroasteisiin ja valtuuston 12.10.2020 päättämiin prosentteihin. Kiinteistöveroa arvioidaan kertyvän n. 6,1 milj. euroa.

Kiinteistöveroprosentit ovat:

Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,00
Vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentti	0,50
Muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,00
Voimalaitosten kiinteistöveroprosentti	1,50

Yhteisövero

Yhteisöveron kertymän arvioidaan nousevan vuoden 2020 tasosta eli olevan n. 4,1 milj. euroa. Arvio perustuu Kuntaliiton veroennustearvioon. Kasvu syntyy määräaikaisesta yhteisöveron jako-osuuden korotuksesta (10 %-yks.).

Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta. Tämä toteutetaan tasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja. Rakenteellisesti valtionosuusjärjestelmä koostuu kahdesta osasta:

1. varsinaisesta valtionosuudesta, jolla myös tasataan kuntien kustannus- ja tarve-eroja ja
2. kuntien välisestä tulopohjan tasauksesta.

Kustannuserojen tasauksen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Toisena valtionosuusjärjestelmän kiinteänä osana kuntien tulopohjaa tasataan kunnan verotulojen perusteella. Järjestelmässä merkittävämpi rooli on kustannuserojen tasauksella, jonka kautta valtion raha ohjataan järjestelmään. Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus puolestaan on kuntien välinen. Järjestelmää täydentää tilapäisissä taloudellisissa vaikeuksissa oleville kunnille myönnettävä harkinnanvarainen valtionosuuden korotus.

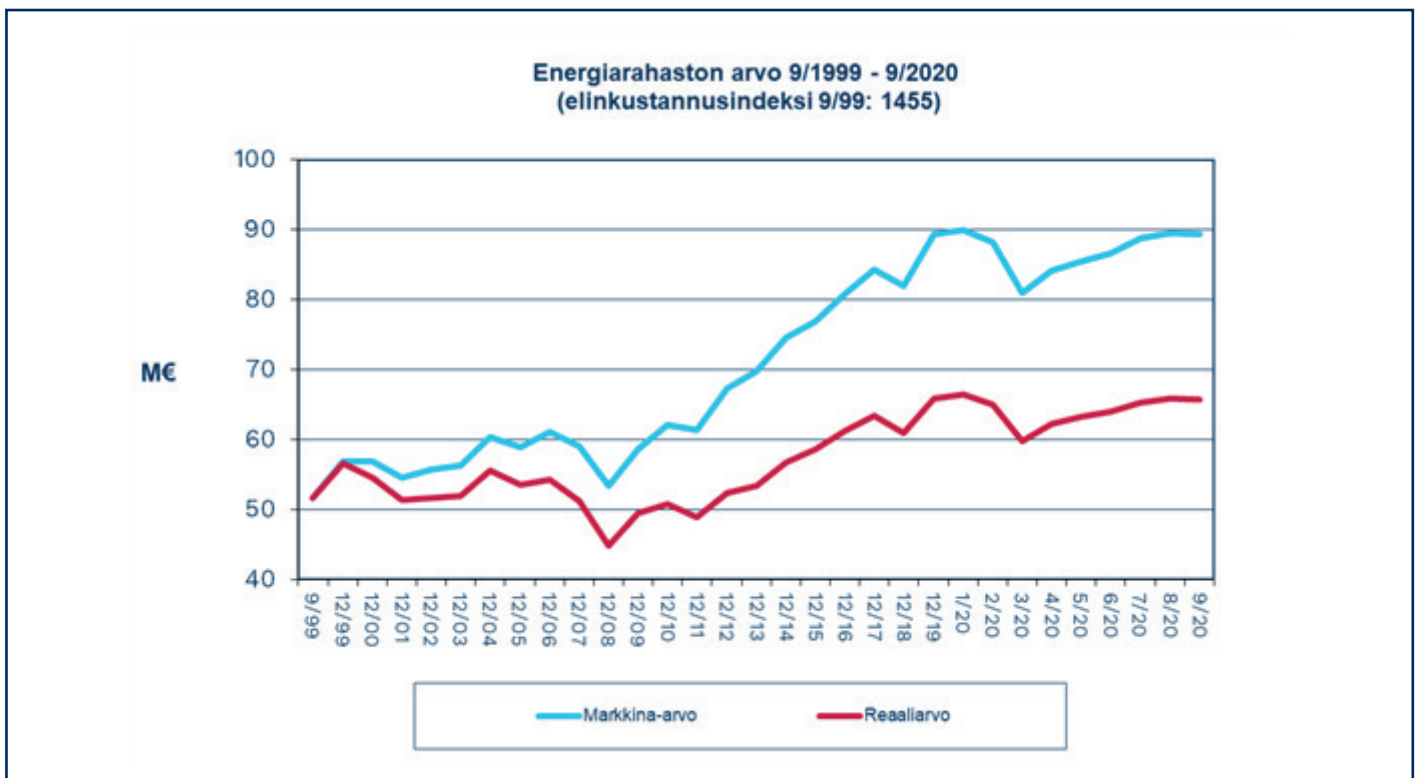
Valtionosuusrahoitus on yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen, vaan rahoituksen saaja päättää itse valtionosuusrahoituksensa tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä.

Vuonna 2021 kaupungin valtionosuuksien arvioidaan olevan 49,5 milj. euroa, jossa on vähennystä edellisvuoteen verrattuna 1,7 milj. euroa. Arvio perustuu Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön alus-taviin laskelmiin. Valtionosuuksien kasvu vuonna 2021 johtuu valtion tukitoimien jatkumisesta. Lisätukea osoitetaan peruspalvelujen valtionosuuksiin ja koronavirustilanteeseen välittömästi liittyviin kustannuksiin. Suuri osa kuntataloutta vahvistavista toimista on määräaikaista.

Valtiovarainministeriö päättää kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta lopullisesti joulukuussa 2020. Ennakkolaskelmien pohjalta valtionosuusprosentti vuonna 2021 on 25,63 %.

Rahoitustulot ja -menot

Rahoitustulot ja -menot sisältää mm. pitkäaikaisten lainojen korot, verotilitysten korot, antolainojen korot, viivästyskorot, osinkotulot sekä sijoitustuotot. Alhainen korkotaso näkyy korkokuluissa (0,7 mil. eur). Rahoituserien netto on yhteensä 2,5 milj. euroa, josta energiasijoitusten nettotuotoksi on arvioitu 3,0 milj. euroa. Muita osinkotuottoja on arvioitu saatavan 0,1 milj. euroa.

Heinolan kaupunki myi sähköyhtiönsä Heinolan Energia Oy vuonna 1999. Kauppahinta 51,634 M€ (307 Mmk) on sijoitettu syyskuussa 1999 kaupunginvaltuuston hyväksymiä periaatteita noudattaen pitkällä tähtäyksellä. Tämän vakuudeksi perustettiin pääomaan kuuluva rahasto (Heinolan energia -rahasto), johon siirrettiin vuoden 1999 ylijäämäisestä tuloksesta siirrokelpoiset varat. Rahaston sijoitustoiminnan tavoitteena on turvata pääoman reaaliarvon säilyminen sekä tuottaa kaupungille pääomatuloja. Sijoitustoiminnan periaatteet on päivitetty kesäkuussa 2020.

Sijoitusten tuottotavoitteeksi on asetettu viisi prosenttia. Energiarahaston sijoituksia hoitaa kolme kilpailutettua salkunhoitajaa. Sijoitustuottoja on kotiutettu vuosina 2001-2008 yhteensä 21,9 M€. Pääoman kotiutuksia voidaan tulevaisuudessa käyttää investointeihin, lainojen lyhennyksiin tai elinkeinojen kehittämiseen valtuuston erikseen päättämällä tavalla. Tuotot käsitellään kirjanpitolain mukaisesti tuloslaskelmassa ja kotiutukset rahoituslaskelmassa.

Poistot

Käyttöomaisuuden ja muiden pitkävaikutteisten menojen poistojen sekä arvonalentumisten on arvioitu olevan yhteensä n. 9,2 milj. euroa (v.2020 n. 9,6 milj. euroa).

Poistot on laskettu valtuuston hyväksymien poistoperusteiden mukaisesti.

Tuloslaskelma suunnitelmavuosiin

Vaikka valtion tukipaketti helpottaa tilannetta vuosina 2020-2021 on syytä kiinnittää huomiota vuosien 2022-2024 heikentyneeseen tilanteeseen. Kaikki suunnitelmavuodet ovat alijäämisiä.

SISÄINEN TUOSLASKELMA	TP 2019	TA 2020	TPE 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
					1000e	1000e	1000e
TOIMINTATUOTOT							
Myyntituotot	18 176 350	18 800 700	18 545 700	17 418 600	17 144	17 076	17 009
Maksutuotot	7 627 099	7 472 100	6 017 100	6 699 200	6 662	6 650	6 633
Tuet ja avustukset	1 757 898	1 798 400	1 694 400	1 996 600	1 509	1 529	1 599
Vuokratuotot	9 938 473	10 400 600	10 337 600	9 856 700	9 424	9 154	9 100
Muut toimintatuotot	817 105	377 500	372 000	919 300	816	716	616
TOIMINTATUOTOT	38 316 925	38 849 300	36 966 800	36 890 400	35 555	35 125	34 957
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	506 283	302 200	302 200	314 000	314	314	314
	38 823 209	39 151 500	37 269 000	37 204 400	35 869	35 439	35 271
TOIMINTAKULUT							
Henkilöstökulut yhteensä	-55 427 672	-57 564 900	-56 863 400	-58 994 900	-58 272	-58 109	-57 914
Palvelujen ostot yhteensä	-66 259 715	-65 726 300	-66 294 700	-71 639 000	-72 062	-73 660	-74 708
Aineet,tarvikkeet ja tavarat	-7 582 669	-7 817 900	-7 527 800	-7 799 500	-7 911	-7 679	-7 594
Avustukset	-7 604 753	-8 970 600	-9 220 600	-5 212 900	-4 974	-4 814	-4 664
Vuokratulut	-8 738 482	-8 972 400	-8 955 500	-8 985 700	-8 223	-7 629	-7 568
Muut toimintakulut	-398 067	-333 200	-272 200	-287 300	-277	-277	-277
TOIMINTAKULUT	-146 011 358	-149 385 300	-149 134 200	-152 919 300	-151 719	-152 168	-152 725
TOIMINTAKATE	-107 188 149	-110 233 800	-111 865 200	-115 714 900	-115 850	-116 729	-117 454
VEROTULOT	68 404 293	67 167 000	71 500 000	72 900 000	71 900	72 900	72 900
VALTIONOSU UDET	43 448 560	51 084 000	51 200 000	49 500 000	49 000	49 000	49 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	3 756 844	2 922 000	312 200	2 530 900	2 395	2 372	2 214
VUOSIKATE	8 421 547	10 939 200	11 147 000	9 216 000	7 445	7 543	6 660
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-6 367 466	-8 100 000	-9 600 000	-9 200 000	-10 000	-10 500	-10 100
TILIKAUDEN TULOS	2 054 081	2 839 200	1 547 000	16 000	-2 555	-2 957	-3 440
POISTOERON LIS.(-)TAI VÄH.(+)	100 534	0	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ+/ALIJÄÄMÄ	2 154 615	2 839 200	1 547 000	16 000	-2 555	-2 957	-3 440

Ulkoinen tuloslaskelma

	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
ULKOINEN TUOSLASKELMA						
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	6 751 450	6 385 900	6 945 200	6 811	6 793	6 789
Maksutuotot	7 607 306	7 466 100	6 691 700	6 654	6 642	6 625
Tuet ja avustukset	1 757 898	1 798 400	1 996 600	1 509	1 529	1 599
Vuokratuotot	3 020 662	3 503 900	3 032 100	3 030	3 035	3 035
Muut toimintatuotot	817 105	377 500	919 300	816	716	616
TOIMINTATUOTOT	19 954 421	19 531 800	19 584 900	18 820	18 715	18 664
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	506 283	302 200	314 000	314	314	314
	20 460 705	19 834 000	19 898 900	19 134	19 029	18 978
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut yhteensä	-55 427 672	-57 564 900	-58 994 900	-58 272	-58 109	-57 914
Palvelujen ostot yhteensä	-54 168 369	-52 757 500	-60 610 200	-61 171	-62 819	-63 930
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 446 400	-7 671 000	-7 668 800	-7 781	-7 549	-7 464
Avustukset	-7 604 753	-8 970 600	-5 212 900	-4 974	-4 814	-4 664
Vuokrakulut	-2 603 593	-2 770 600	-2 839 700	-2 509	-2 190	-2 183
Muut toimintakulut	-398 067	-333 200	-287 300	-277	-277	-277
TOIMINTAKULUT	-127 648 854	-130 067 800	-135 613 800	-134 984	-135 758	-136 432
TOIMINTAKATE	-107 188 149	-110 233 800	-115 714 900	-115 850	-116 729	-117 454
VEROTULOT	68 404 293	67 167 000	72 900 000	71 900	72 900	72 900
VALTIONOSUUEDET	43 448 560	51 084 000	49 500 000	49 000	49 000	49 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	3 756 844	2 922 000	2 530 900	2 395	2 372	2 214
VUOSIKATE	8 421 547	10 939 200	9 216 000	7 445	7 543	6 660
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 359 456	-8 100 000	-9 200 000	-10 000	-10 500	-10 100
Arvonalentumiset	-8 010	0	0	0	0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-6 367 466	-8 100 000	-9 200 000	-10 000	-10 500	-10 100
TILIKAUDEN TULOS	2 054 081	2 839 200	16 000	-2 555	-2 957	-3 440
POISTOERON LIS.(-)TAI VÄH.(+)	100 534	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ+/ALIJÄÄMÄ	2 154 615	2 839 200	16 000	-2 555	-2 957	-3 440

6. RAHOITUSOSA

Rahoituslaskelmalla osoitetaan kuinka paljon kunnan varsinaisen toiminnan ja sen investointien nettokassavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen. Rahoitustoiminnan kassavirralla osoitetaan, miten alijäämäinen nettokassavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman muuttamiseen.

Talousarvion rahoitusosaan siirretään tuloslaskelmasta vuosikate ja investointiosasta investointien määrä ja niiden rahoitusosuudet.

Valtuustoon nähden sitovat tasot:

- Antolainat
- Lainan otto ja lyhennykset

RAHOITUSLASKELMA	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
				1000e	1000e	1000e
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
Vuosikate	8 421 547	10 939 200	9 216 000	7 445	7 543	6 660
Tulorahoituksen korjaukset	-540 551	-250 000	0	0	0	0
	7 880 996	10 689 200	9 216 000	7 445	7 543	6 660
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
Investointimenot	-20 643 223	-37 493 900	-27 166 400	-22 974	-10 570	-6 950
Rahoitusos.investointimenoihin	0	700 000	583 000	0	0	0
Pys.vast.hyödykk.luovutustulot	669 621	350 000	100 000	0	0	0
	-19 973 602	-36 443 900	-26 483 400	-22 974	-10 570	-6 950
TOIMINNAN JA INVEST.RAHAVIRTA	-12 092 606	-25 754 700	-17 267 400	-15 529	-3 027	-290
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET						
Antolainasaamisten vähennykset	184 643	44 700	44 700	45	45	45
	184 643	44 700	44 700	45	45	45
LAINAKANNAN MUUTOKSET						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	24 000 000	35 000 000	29 000 000	30 000	21 000	19 000
Pitkäaik. lainojen vähennys	-8 288 005	-11 303 000	-14 503 000	-17 453	-20 027	-21 107
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 500 000	0	0	0	0	0
	14 211 995	23 697 000	14 497 000	12 547	973	-2 107
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET						
Toimeksiant.var.ja po:n muutos	-13 838	0	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	83 681	0	0	0	0	0
Saamisten muutos	336 771	-50 000	-95 000	-38	-50	-100
Korottomien velkojen muutos	1 996 858	0	0	0	0	0
	2 403 472	-50 000	-95 000	-38	-50	-100
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	16 800 110	23 691 700	14 446 700	12 554	968	-2 162
RAHAVAROJEN MUUTOS	4 707 504	-2 063 000	-2 820 700	-2 975	-2 059	-2 452

Antolainauksen muutokset

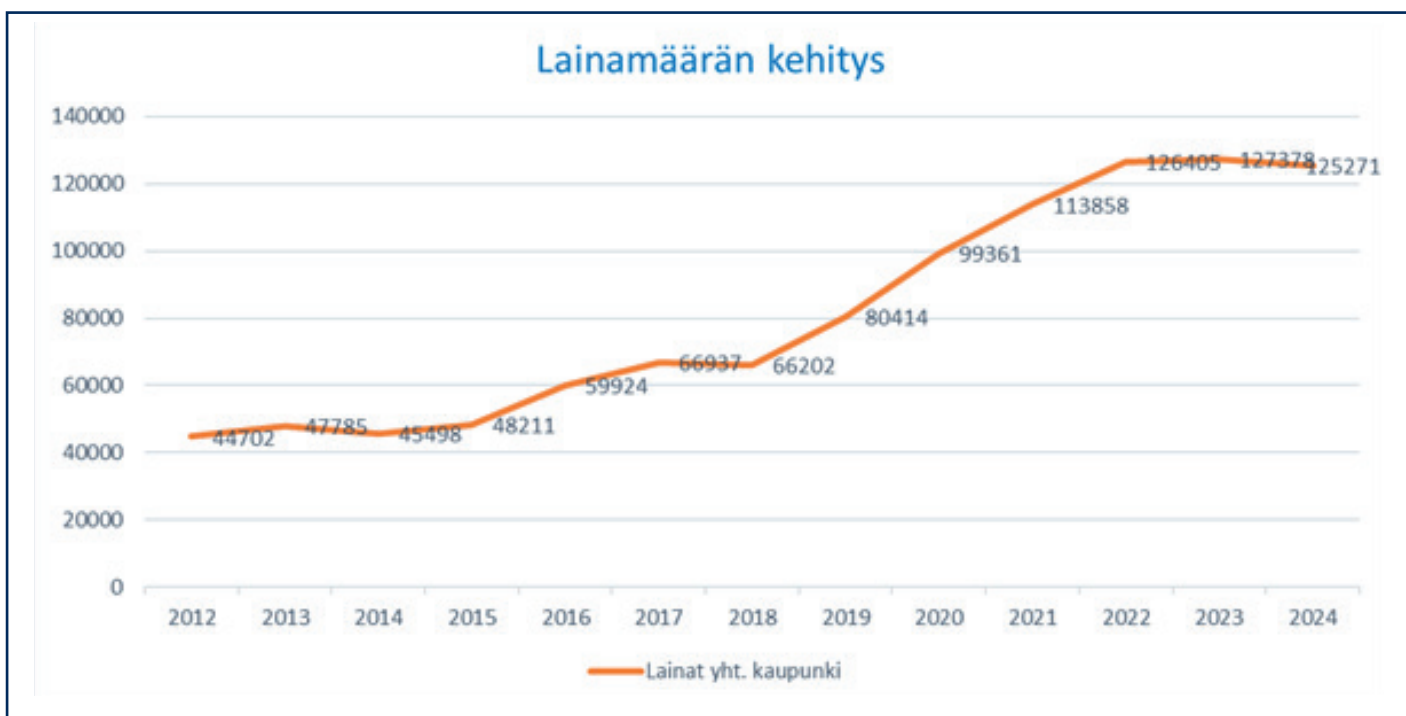
Antolainasaamisten vähennykset sisältävät antolainojen lyhennykset. Välirahoitusten osalta on talousarviossa varauduttu 0,1 milj. euroon.

Lainakannan muutokset

Vuonna 2021 tulo-rahoituksella pystytään kattamaan investoinneista n. 35 %:ia ja suurin osa investoinneista joudutaan kattamaan vieraalla pääomalla. Vierasta pääomaa tarvitaan lisäksi lainojen lyhennyksiin. Vuonna 2021 lainoja lyhennetään 14,5 milj. euroa ja pitkäaikaista lainaa otetaan 29 milj. euroa.

Lainakannan arvioidaan kasvavan n. 113,9 milj. euroon vuoden 2021 aikana ollen n. 6 458 euroa asukasta kohden.

Taloussuunnitelmakauden lopussa lainakannan arvioidaan kasvavan investointimenopaineiden vuoksi lähes 125,3 milj. euroon eli 6 874 euroon per asukas.

7. KAUPUNKIKONSERNI, KONSERNIYHTEISÖILLE ASETETTAVAT TAVOITTEET

Heinolan vuokra-asunnot Oy

Toiminta-ajatus ja tehtävä: Heinolan vuokra-asunnot Oy:n tehtävänä on tarjota kohtuuhintaisia asuntoja kaupungin asukkaille sekä toteuttaa kaupungin asuntopoliittisia tavoitteita.

Konserniyhtiölle asetettavat tavoitteet

Tavoite/kohde	Vuositavoite ja toimenpide 2021	Tavoitetaso ja onnistumisen mittari	Vastuhenkilö
Kestävät investoinnit	Investointitaso suhteessa tulorahoitukseen kestävä Lainakannan kehitys maltillinen	Investointien tulorahoitus vähintään 30 % Lainamäärä pysyy vuoden 2020 tasolla	Toimitusjohtaja
Asiakasvaikuttavuus	Asiakastyytyväisyyden vakiinnuttaminen (asiakaspalvelu, huollon toiminnan seurata)	Asiakastyytyväisyys vähintään 3,5	Toimitusjohtaja
Kestävä talous	Tilikauden tuloksen pitäminen vakaana. Asuntojen markkinointi ja asukaslaskujen tehokas perintä	Asuntojen täyttöaste vähintään 88 % Saamattomien vuokrien ja muiden saatavien (remonttikulut) pieneneminen –10 % vuoteen 2018 verrattuna	Toimitusjohtaja

8. VESILAITOKSEN TULOSLASKELMA

Tuloslaskelma	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022 1000 e	TS 2023 1000 €	TS2024 1000 €
Liikevaihto	3 632 405	3 782 800	3 735 700	3 736	3 736	3 736
Valmistus omaan käyttöön	43 572	24 000	32 000	32	32	32
Liiketoiminnan muut tuotot	233 644	218 700	211 900	211	211	211

Materiaalit ja palvelut

Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Ostot tilikauden aikana	-518 192	-572 400	-563 500	-563	-563	-563
Palvelujen ostot	-671 415	-847 600	-640 500	-640	-640	-640
	-1 189 606	-1 420 000	-1 204 000	-1 203	-1 203	-1 203

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot	-456 363	-432 500	-448 200	-449	-449	-449
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-130 249	-124 100	-127 800	-128	-128	-128
Muut henkilösivukulut	-11 710	-15 400	-14 000	-163	-13	-13
	-598 322	-572 000	-590 000	-590	-590	-590

Poistot ja arvonalentumiset

Suunitelman muk.poistot	- 1 133 062	-1 438 400	-1 548 300	-1 672	-1677	-1 692
Liiketoiminnan muut kulut	- 58 256	-62 900	-52 000	-52	-52	-52
Liikelylijäämä (+)/-alijäämä (-)	930 374	532 200	585 300	462	457	442

Rahoitustuotot ja -kulut

Muut rahoitustuotot	1 903	0	1 9000	2	2	2
Korvaus jäännöspääomasta	-82 674	-80 000	-90 000	-90	-90	-90
Korvaus pääomasta	-546 134	-546 200	-546 200	-546	-546	-546
Muut rahoituskulut	-4	0	0	0	0	0
	-626 909	-626 200	-634 300	-634	-634	-634

yli-/alijäämä ennen sat.eriä	303 465	-94 000	-49 000	-172	-177	-192
Yli-/alijäämä ennen varauksia	303 465	-94 000	-49 000	-172	-177	-192
Tilikauden yli-(+)/alijäämä (-)	303 465	-94 000	-49 000	-172	-177	-192

Liite, investointiohjelma vuoteen 2030

INVESTOINNIT	SUUNNITELMAVUODET												
	2021 (€)		2022		2023		2024		2025-2031 (1000 €)		TULOT	TULOT	
	MENOT	TULOT	MENOT	TULOT	MENOT	TULOT	MENOT	TULOT	MENOT	TULOT			
TALOUSARVIO 2021 JA TALOUSSUUNNITELMA 2022-2024 + vuodet 2025-2031													
Kokonais- kustannus 2021-2024	950 000	950 000	0	400 000	0	400 000	0	400 000	0	400 000	0	0	0
KALPUNGINVAELLISUUS (SITOVA)													
SOSIAALI- JA TERVEYSLAITOKSIA													
HALLINTO- JA TUKEPALVELUT (SITOVA)	0	0	0	445 000	0	445 000	0	445 000	0	445 000	0	0	0
TERVEYSPALVELUT (SITOVA)	415 000	0	0	415 000	0	415 000	0	415 000	0	415 000	0	0	0
HOITO- JA VANHUSPALVELUT (SITOVA)	44 000	0	0	15 000	0	15 000	0	15 000	0	15 000	0	0	0
SOSIAALIPALVELUT (SITOVA)	25 000	0	0	15 000	0	15 000	0	15 000	0	15 000	0	0	0
ELINVOIMAALAITOKSIA													
YRITYKSET JA TYÖ (SITOVA)	500 000	100 000	100 000	370 000	0	370 000	0	370 000	0	300 000	0	2 100	0
KULTTUURI (SITOVA)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KULTTUURI (SITOVA)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MAANKÄYTTÖ (SITOVA)	500 000	100 000	100 000	370 000	0	370 000	0	370 000	0	300 000	0	300	0
HYVINVOINTILAITOKSIA													
OPETUS JA KOLLEKTIO (SITOVA)	111 200	0	0	245 000	0	245 000	0	70 000	0	0	0	0	0
OPETUS JA KOLLEKTIO (SITOVA)	61 200	0	0	85 000	0	85 000	0	70 000	0	0	0	0	0
VARHAISKASVATUS (SITOVA)	0	0	0	60 000	0	60 000	0	0	0	0	0	0	0
VIRIKKEELINEN ELÄMÄ (SITOVA)	50 000	0	0	100 000	0	100 000	0	0	0	0	0	0	0
TEKNINEN LAITOKSIA													
TEKNINEN LAITOKSIA	25 121 200	583 000	583 000	21 514 000	0	9 280 000	0	5 805 000	0	5 805 000	0	22 380	0
KUNTATEKNIIKKA (SITOVA)	8 135 000	178 000	178 000	7 405 000	0	3 515 000	0	3 825 000	0	3 825 000	0	18 410	0
YII 1,5 M€ Investointihankeet													
- Keskustan kehittäminen, torin ja ympäristön suuri	1 450 000	0	0	1 200 000	0	1 200 000	0	0	0	0	0	0	0
- Sinitalvet eteläosa, suunnittelu- ja rakentaminen	1 570 000	0	0	300 000	0	300 000	0	0	0	0	0	0	0
- Prisman kiertoaluetta ja katurakentaminen	1 800 000	0	0	1 800 000	0	1 800 000	0	0	0	0	0	0	0
- Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittäminen	2 300 000	0	0	500 000	0	500 000	0	800 000	0	800 000	0	2 800	0
- Ala-Musterin vedenottamon saneeraus	3 500 000	0	0	1 000 000	0	1 000 000	0	0	0	0	0	0	0
Muu kuntateknikka	12 260 000	178 000	178 000	2 605 000	0	3 015 000	0	3 025 000	0	3 025 000	0	15 610	0
TIILAKESKUS (SITOVA)	16 903 200	405 000	405 000	14 052 000	0	5 730 000	0	1 630 000	0	1 630 000	0	3 890	0
YII 1,5 M€ Investointihankeet													
- Kaupungintalo	30 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
*Peruskorjauksen hankesuunnittelu	2 000 000	0	0	200 000	0	200 000	0	0	0	0	0	0	0
*Peruskorjauksen suunnittelu	1 500 000	0	0	0	0	0	0	750 000	0	750 000	0	0	0
*Peruskorjaus	5 739 200	55 000	55 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Heinolan lukio ja nuorisopaivat	6 930 000	0	0	2 900 000	0	2 900 000	0	3 730 000	0	3 730 000	0	0	0
*uudisrakennus	18 690 000	0	0	10 390 000	0	10 390 000	0	0	0	0	0	0	0
*suunnittelu ja rakentaminen	2 534 000	350 000	350 000	562 000	0	1 250 000	0	880 000	0	880 000	0	3 890	0
Muu tilakeskus	525 000	0	0	57 000	0	35 000	0	350 000	0	350 000	0	80	0
RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUT (SITOVA)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
LUPA- JA VALVOHALAITOKSIA													
YMPÄRISTÖN SUOJELU (SITOVA)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RAKENNUSVALVONTA (SITOVA)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	27 466 400	683 000	683 000	22 974 000	0	10 570 000	0	6 950 000	0	6 950 000	0	24 480	0
INVESTOINNIT NETTO	26 483 400	26 483 400	26 483 400	22 974 000	0	10 570 000	0	6 950 000	0	6 950 000	0	24 480	24 480